Csigabiga Óvoda és Bölcsőde
Óvodai Intézményegység

6794 Üllés, Dorozsmai út 10.

Pedagógiai Program

Intézmény OM azonosítója: 202061	**Főigazgató: Marótiné Hunyadvári Zita**
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: Bozsóné Tóth Zsanett	**Szülői Szervezet nevében: Takács-Zádori Kitti**
A dokumentum érvényessége: 2025. 09. 01.-visszavonásig	
Ph.	

"Ő még képes szívből adni,

szeretettel elfogadni,

játék közben jót tanulni,

szeretet-tengerbe hullni.

Ő még nyitott a világra,

csodálva néz a virágra.

Szívvel követi a lépted,

gondolj hát meg minden léptet!

Hagyd, hogy arca így ragyogjon,

Szép hitéből ki ne fogyjon!

Legyen vidám, éljen bátran,

legyen helye a világban!"

/Aranyosi Ervin/

Tartalomjegyzék

1. Bevezető 6
1.1 A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata 6
1.2. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala 6
1.3. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy.....6
2.Intézmény bemutatása 8
2.1. Tárgyi feltételek 9
2.2. Személyi feltételek 12
3. Gyermekkép 13
4. Óvodakép 14
5. Alapelvek, célok 15
5.1 Alapelvek 15
5.1.1. Óvoda-család együttműködésének elve 15
5.1.2. A gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve 15
5.1.3.Esélyegyenlőség elve 15
5.1.4. A differenciált fejlesztés("Minden gyermek más")elve 15
5.1.5.A pedagógiai etika elve 15
5.1.6. A mintaadás fontosságának elve 16
5.1.7. Óvoda-iskola átment elve 16
5.1.8. Helyi adottságaink figyelembe vételének elve 16
5.2. Óvodai nevelésünk alapvető céljai 16
6. Az óvodai nevelési feladatai 17
6.1. Az egészséges életmód alakítása 17
6.1.1.Gondozás, testápolás, tisztálkodás 17
6.1.2. Öltözködés 17
6.1.3.Mozgás 17
6.1.4.Egészségvédelem: 18
6.1.5.Az egészséges étkezés, táplálkozás 18
6.1.6. Pihenés 18
6.1.7. Baleset-megelőzés 18
6.1.8.Környezettudatosságra nevelés 19
6.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 21
6.2.1. Érzelmi biztonság 21
6.2.2. Szocializáció 21
6.2.3. Nemzeti identitástudat 21
6.2.4. Szabálykövetés 22
6.2.5. Együttműködés 22
6.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 22
6.3.1. Anyanyelv és kommunikáció 22
6.3.2. Ismeretbővítés 22
6.3.3. Az értelmi nevelés további feladatai 23

7. Az intézmény sajátos feladatai 25
7.1.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésük segítése 25
7.1.1.Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek (SNI) 25
7.1.1.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek 27
7.1.1.2. A látássérült gyermek 27
7.1.1.3.A hallássérült gyermek 28
7.1.1.4.Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek 29
7.1.1.5.A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek 29
7.1.1.6.Beszédfogyatékos gyermek, nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban 30
7.1.2. Beilleszkedési Tanulási magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek 30
7.1.3.Kiemelten tehetséges gyermek 30
7.2.A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HH, HHH) 32
7.3.A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek 33
8. Az óvodai élet megszervezésének feltételei 35
8.1.Napirend 35
8.2.Hetirend 36
8.3.Csoportszervezés, tevékenységszervezés, -tervezés alapelvei 37
9.Az óvodai élet feladatrendszere 39
9.1.A játék 39
9.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás 41
9.3 Társas és közösségi tevékenység 44
9.4 Munka jellegű tevékenység 45
9.5. Szabadidős tevékenység, szabad játék 47
10. Az óvodai élet tevékenységi formái és a fejlesztés tartalma 48
10.1.Komplex foglalkozások rendszere 48
10.2. Verselés, mesélés 48
10.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 51
10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 52
10.5. Mozgás 54
10.6. A külső világ tevékeny megismerése 56
11. Óvodánk hagyományos ünnepei, rendezvényei 59
12. Az intézmény kapcsolatai 62
12.1. Az óvoda és a család 63
12.2 Az óvoda és iskola kapcsolata 66
12.3 Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata 66
12.4.Civil szervezetekkel való kapcsolat 67
12.5 Óvodánk egyéb kapcsolatai 67
12.5.1.Szakszolgálatok 67
12.5.2.Egészségügyi szervek: gyermekorvos, fogorvos, védőnők 68
12.5.3.A fenntartó 68
12.5.4. Művelődési Ház 68

12.5.5.Gondozási Központ 68
12.5.6. Külhoni kapcsolatok 68
13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére 69
13.1 Óvoda – iskola átmenet 71
14. Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése 73
14.1.A pedagógiai munka dokumentációi 73
14.1.1. Éves terv 73
14.1.2. Tematikus terv 73
14.1.3. Tevékenységterv 74
14.2.Csoportszintű pedagógiai dokumentumok: 74
14.2.1. Csoportnapló 74
14.2.2. Felvételi és mulasztási napló 75
14.2.3. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció 75
15. Az óvoda pedagógiai munkájának tervezése, ellenőrzése és értékeléseket 77
15.1.A dokumentáció ellenőrzése 77
15.2 A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése 78
15.3 A gyermekek fejlettségi szintjének elemzése, értékelése 78
15.4 A Pedagógiai Program megvalósulásának vizsgálata 80
15.5. OviKRÉTA 80
16. Jogszabályi háttér és felhasznált irodalom 81
16.1. Jogszabályi háttér 81
16.2. Felhasznált irodalom 83
17. Érvényességi rendelkezések 84

1. Bevezető

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és annak módosítása 1996-ban kötelezővé tette, hogy az óvodák az "Óvodai nevelés országos alapprogramja" című dokumentum alapján 1999. év szeptemberétől helyi nevelési program alapján dolgozzanak. Az akkori nevelőtestületünk a választható programok között azt a programot kereste, amely óvodásaink számára a legjobb, legeredményesebben alkalmazható. Ekkor Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési programját választotta.
Később, 2009. szeptember 1-től folyamatosan bevezetésre került az általunk adaptált kompetencia alapú óvodai programcsomag.
2020 szeptemberétől figyelembe véve tapasztalatainkat, figyelemmel kísérve az óvodai nevelés változásait és a továbbképzéseken elhangzottak, az új ismereteket, az új, korszerű szemléletet, mindez arra ösztönöz bennünket, hogy nevelő munkánkat megújítsuk, melynek központi gondolata a gyermekek egyéni képességének figyelembevétele és az erre épülő harmonikus gyermeki személyiség fejlesztése.
2024 nyarán átdolgozásra került a Pedagógiai Program, az új törvényi rendelkezések tükrében, 2025 nyarán ismét frissítésre került.

1.1 A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

Az óvodánk nevelőtestülete a pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja és szükség szerint módosítja azt. A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, átértékelést.

A program módosítását illetően a nevelőtestület többségi határozattal dönt a módosításról. A főigazgató a döntés után a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszti.

1.2. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A dokumentumot az óvoda épületében, az igazgatói irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető a település honlapján.

1.3. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,

b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,

c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával – oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, és

d) az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Az óvoda elkészíti pedagógiai programját, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz. Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések.

2.Intézmény bemutatása

Intézmény neve:
Csigabiga Óvoda és Bölcsőde
OM azonosító. 202061
Óvoda címe:
Csigabiga Óvoda és Bölcsőde
6794 Üllés Dorozsmai út 10.
A Fenntartó neve: Üllés Nagyközségi Önkormányzat
6794 Üllés Dorozsmai út 40.

Az óvodai csoportok száma: 5
Az óvodai férőhelyek száma: 125 fő

Telefon: +3630/506-34-66
E-mail cím: csigabiga@ulles.hu
Honlap cím: www.ulles.hu/intezmenyek

Az óvoda főigazgatója: Marótiné Hunyadvári Zita

Üllés nagyközség a Dél-Alföldi régióban, Csongrád-Csanád megye déli részén, Szeged városától 26 km-re helyezkedik el. Tanyás község, jellegzetessége, hogy településterülete belterületre és szórvány jellegű, nagy kiterjedésű külterületre oszlik. A település – földrajzi és éghajlati adottságait kihasználva – jelentős szerepet tölt be a Homokháti Kistérségek jellemző zöldség és gyümölcstermesztésben. Népessége megközelítőleg 3000 feletti fő, a lakosság számát folyamatosan alakítja a betelepülés. Egyre több fiatal kisgyermekes család választja otthonául településünket. Valószínűsíthetően választásukat befolyásolja a 2 csoportos bölcsőde és az 5 csoportos óvoda, valamint az általános iskola színvonalas működése a településen. Lakóhelyünkön a mi óvodánk az egyetlen óvoda, így a szülők szabad óvodaválasztása nem realizálódhat.
Szeretnénk olyan óvodát biztosítani, ahol valamennyi szülő igénye kielégítést nyer, ahová nem kényszerűségből, hanem meggyőződésből hozzák a gyermekeket. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában foglaltakon túl az óvodai élet színesítésére változatos programokat, tevékenységeket biztosítunk óvodásainknak, hogy mindannyian megtalálják az érdeklődésüknek, készségeiknek megfelelőt, hogy örömmel, várakozással érkezzenek intézményünkbe.

2.1. Tárgyi feltételek

Az óvodánk épületei folyamatosan bővültek, és felújításokon estek át, amelyeknek eredménye a mai korigényeit kielégítő korszerű és esztétikus intézmény. Megújuló energiaforrást felhasználva biztosítjuk az intézmény működését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni.
Csoportszobáink barátságosak, esztétikusak, jól felszereltek. Tárgyi feltételeink biztosítottak. Az 5 csoportszoba mellett 4 mosdó, 4 öltöző, tornaszoba, fejlesztő szoba, igazgatói iroda is van. A fejlesztő szoba az egyéni fejlesztéseknek, illetve a szülőkkel való kapcsolattartásnak is helyet ad. Gyönyörű, füves és fás udvarunk van. A szülők és dolgozók közös munkájának eredményeként jött létre.

- Az óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges megfelelő tárgyi feltételekkel.
- Az óvoda épülete, helyiségei, az udvar berendezései a gyermekek igényeit szolgálja.
- biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését
- a gyermekek által használt eszközök biztonságosak
- az intézmény alkalmazottainak is megfelelő munka környezetet teremt és lehetőséget ad a szülők fogadására
- az óvoda dolgozóinak megfelelő helyiségeket biztosít: öltözőhelyiséget, zuhanyzót, mosdót, irodát.

A csoportszobák bútorzata folyamatosan cserélve lett, párnák kiegészítők harmóniában vannak egymással, sok a természetes anyag, a kosarakban termények találhatóak.
Minden csoportszobában van babakonyha, fodrászat, ami a szerepjátékoknak ad lehetőséget. A csoportszobákban esztétikus, fából készült szekrények adnak helyet a játékoknak és az eszközöknek.
A gyermekmosdókban a falburkoló színei harmonizálnak, a gyermekek szépérzékét fejlesztve. A gyermeköltözőkben kényelmesen lehet öltözködni, megfelelően tároljuk a ruhákat, az öltözők faliújságján a gyermekmunkák tekinthetőek meg, melyek tükrözik a gyermekcsoport tevékenységeit.
Van tornaszobánk, amely egy csoportszobából lett kialakítva, helyet ad a mozgástevékenységnek az épületen belül. A tornaszobában kapott helyet a mozgáskotta eszközkészlet, a különböző egyensúlyfejlesztők, és az ügyességet fejlesztő eszközök sokasága. A beépített szekrény tükrös ajtaja a mozgások esztétikus elsajátítását, és a testséma ismeretet segíti elő.
Az intézményben található sószoba, melynek a rendszeres, kúraszerű használata jelentős javulást képes eredményezni. A légzőszervi problémákkal küzdőknek ajánlott a folyamatos igénybevétele. Látványos fejlődést eredményez az allergiától vagy asztmától szenvedő betegeknél is.
Az udvarunk tágas megfelelő teret ad a szabad levegőn való mozgásnak. Az udvar felszereltsége megfelel a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. Vannak mászókáink, csúszdáink, homokozóink, amelyeknek pereme alkalmas egyensúlyfejlesztésre. Az udvaron több kis faház is áll,

amelyben a gyermekek szerepjátékot is tudnak játszani, illetve alkalmat adnak az elvonulásra. Ezen kívül rendelkezünk műfüves focipályával, ami a mozgástevékenységeknek is teret ad jó idő esetén. Az udvarunkon megtalálható egy KRESZ- pálya, ami a gyerekek részére a közlekedési szabályok elsajátításában van segítségünkre. A pályához járművek tartoznak: BoboCar, futóbiciklik, 3 kerekű kis biciklik, motorok, rollerek. Ennek közelében helyezkedik el a sportszerraktár, amelyben megtalálható görkorcsolyák, labdák, karikák, ugrókötelek, akadályok, bóják. Az óvoda rendelkezik egy felfújható légvárral is a gyermekek nagy örömére. Külön épületben helyezkedik el a fejlesztőszoba és óvodánk könyvtára is. Rendelkezünk ovimúzeummal is, ahol megtalálhatóak az intézmény régi berendezései, használati tárgyai, játékai, valamint fényképek is.
Az udvaron található raktár és tornaszer raktár jól szolgálja a kisebb eszközök – homokozó játékok, biciklik, motorok, szerepjátékhoz és munkajellegű tevékenységek végzéséhez szükséges eszközök - tárolását.
A hagyományőrző tevékenységünkben segít az udvaron található kemence, amely bemutatja a gyermekeknek, hogy ez előtt, hogyan készültek a kenyerek. Ezen kívül ivókút és kinti mosdóhelység is rendelkezésünkre áll.
Nevelőmunkát segítő eszközök: bábok, könyvek, CD lejátszó, projektor, laptop, laminálógép, diavetítő, vetítővászon, hangfal, fényképezőgépek.

Az intézmény helyiségi és azok funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszobák száma	5	Előírásnak megfelelő berendezéssel
Fejlesztő szoba - óvodapedagógusi szoba- - többfunkciós helyiség	1	Megfelelő fejlesztési eszközökkel és célszerű berendezéssel, könyvtárral, laptoppal
Mosdó- WC helyiségek	4	Gyermekek számára megfelelő felszereltséggel, piszoárokkal, mosdó- fogmosó-felszereltséggel, törülközőkkel, tükörrel. Két helyiségben tusoló is rendelkezésre ál
Közös öltöző helyiség	4	Öltözőbútor áll rendelkezésre; ruhák, cipők tárolására, átöltözéshez alkalmas ülő résszel
Felnőtt mosdó	2	Kézmosási lehetőséggel, tükörrel

Igazgatói iroda	1	Laptopokkal és nyomtatóval, mobiltelefonnal
Játék és egyéb tároló helyiségek	2	Önálló épületben
Tálaló melegítő konyha és hozzá tartozó helyiségek	1	A HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszernek megfelelő berendezéssel.
Udvar	1	Számos mozgásfejlesztő játékkal

2.2. Személyi feltételek

Az intézményünkben a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
A nevelőmunka kulcsszereplői az óvodapedagógusok, akiknek a személyisége, a viselkedése, kommunikációja meghatározó, példaértékű a gyermekek számára. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermek számára.
Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.
A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakember közreműködését vesszük igénybe. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Humán erőforrás	
Óvodapedagógusok száma:	11 fő
Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dajka	6 fő
Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztens	1 fő
Egyéb segítő munkatársak	1 fő

A nevelőtestület képzettsége	
Óvónőképző főiskolát végzettek száma	11 fő
Szakirányú továbbképzés, szakvizsga	Közoktatás vezető: 1 fő Nyelv és beszédfejlesztő pedagógus: 1 fő Szakvizsgázott pedagógus gyermektánc az óvodában szakterületen: 1 fő Óvodapedagógusi gyógytestnevelő: 1 fő Integratív mentálhigiénés szakember: 1 fő Egészségfejlesztő mentálhigiénés szakember: 1 fő

3. Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes eredményének következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Gyermekeink személyiségében egyéniségük és fejlettségük által meghatározott szinten, a következő vonások váljanak felismerhetővé: testi-, lelki egészség, edzettség; pozitív énkép, magabiztosság érzelemgazdagság, együttérzés; önálló gondolkodás, kitartó tevékenykedés; nyitottság, kapcsolatteremtő képesség; érdeklődés, kíváncsiság.
Szeretnénk, ha gyermekeink képesek lennének a másság megértésére, elfogadására, és arra, hogy a különbözőségeket természetes módon éljék meg. Az egyénre való figyelés elengedhetetlen, hiszen a gyermekek különböző genetikai adottságokkal születnek, különböző körülmények között nevelődnek. A különbségek természetesek, melyeket tudomásul kell vennünk, akár érésük sajátos törvényszerűségeit, élményeiket, érzelmeiket, magatartásukat, értelmi képességeiket tekintve is, ezért a velük való bánásmód sem lehet azonos. A gyermekeinket életkori sajátosságaik, egyéni képességeik figyelembevételével differenciált módon, játékosan, főként tapasztalati úton szerzett megfigyeléseikre építve neveljük.

4. Óvodakép

Az óvodáskorú **gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. **Óvodánk nyitott**, biztosítjuk, hogy a szülők betekinthessenek a gyermekük mindennapi életébe. Szem előtt tartjuk a gyermekek eltérő fejlettségi szintjét, annak ütemét, és különös figyelmet fordítunk a differenciált fejlesztésre az oktató-nevelő munkánkban. **Nevelőtestületünk nyitott az új módszerek fogadására**. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
Szeretnénk, ha óvodánk olyan óvoda lenne:

- Ahol minden gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, képességeinek megfelelően, **sokoldalúan, harmonikusan fejlődik.**
- **Ahol a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve biztosítanak változatos tevékenységeket,** melyen keresztül tapasztalatokat szerezhetnek természeti és társadalmi környezetükről és megalapozzák környezettudatos magatartásukat.
- Ahol meglévő korábbi tapasztalataikat egyéni képességeikhez igazítva **differenciált formában** rendszerezik, bővítik.
- Ahol **fejlődésüket nem sürgetik**
- Ahová **a szülők pozitív meggyőződésből hozzák gyermekeiket, a gyermekek szívesen örömmel járnak**, és jól érzik magukat.
- Ahol valamennyi munkatárs folyamatosan **együttműködik és összehangolja tevékenységét** a **befogadó nevelés** érdekében.
- Ahol a multikulturális, interkulturális nevelés a **befogadó pedagógiában** természetes szemlélet.
- Ahol **a gyermekek örömmel mozognak, a** mozgás egészséges életöröm számukra, ahol testi, lelki, mentális egészségfejlesztésük megvalósul.

5. Alapelvek, célok

5.1 Alapelvek

5.1.1. Óvoda-család együttműködésének elve

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be; A nevelőmunkánk során őszinte, kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kialakítására törekszünk a családdal. Az együttműködés alapjának a jó partnerkapcsolatot tekintjük, azaz a családokhoz illesztett segítségnyújtás, különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.

5.1.2. A gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Alapvető követelménynek tekintjük a gyermek jogainak megtartását, emberi méltóságának biztosítását az óvodai nevelés egész eszközrendszerével. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

5.1.3.Esélyegyenlőség elve

A gyermek nemzeti, etnikai, vallási hovatartozását és egyéni fejlettségi szintjét tiszteletben tartjuk. Minden gyermek egyenlő eséllyel részesül a színvonalas nevelésben, lehetőséget adva az önazonosság megőrzésére. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

5.1.4. A differenciált fejlesztés ("Minden gyermek más") elve

A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. A gyermeki személyiség fejlesztéséhez figyelembe vesszük az egyéni eltéréseket, fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek adják azt a szervezeti keretet, amelyben e fejlesztés leginkább megvalósítható.

5.1.5.A pedagógiai etika elve

A nevelőmunkánk során szoros, kölcsönös bizalomra épülő kapcsolatba kerülünk a családdal. Ennek eredményeként információink lehetnek a családi élet legbensőbb dolgairól, ezért biztosítjuk a szülőt a titoktartásról, tiszteletben tartjuk a családok belső szokásait, igényeit.

5.1.6. A mintaadás fontosságának elve

A dolgozók modell értékű szerepe kiemelkedő jelentőségű a gyermek számára. Fontos, hogy az óvoda valamennyi dolgozója nyelvi kommunikációs kifejezőkészsége, kulturáltsága, nevelői magatartása, gyermekekkel való bánásmódja, attitűdje mintát nyújtson mind a gyermek, mind pedig a családi nevelés számára.

5.1.7. Óvoda-iskola átment elve

A gyermekek egyéni sajátosságaira alapozott, megfelelő ütemű, folyamatos, integrált közegben történő, neveléssel támogatott, együttműködésen alapuló, közös nevelési-oktatási rendszer megvalósítása, a nevelő-oktató munka hatékonyságának növelésére.

5.1.8. Helyi adottságaink figyelembevételének elve

Nagyon fontosnak találjuk, hogy a gyermekeknek lehetőséget adjunk a helyi adottságok és értékek megismerésére. (Üllési Fonó Néptáncegyüttes, Tanösvény, Üllési Horgásztó, Üllési Sport Egyesület, a település természeti értékei-erdei pihenők)

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

5.2. Óvodai nevelésünk alapvető céljai

Az óvodások sokoldalú harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Legfőbb célunk: a 3 – 6-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítése, mely magába foglalja:

- teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

6. Az óvodai nevelési feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az egészséges életmódra való felkészítés átszövi az óvoda egész napi- és heti rendjét. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

6.1.1.Gondozás, testápolás, tisztálkodás

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, kielégítése: A gondozás szervezeti kereteinek, formáinak a gyermekek higiénés szokásainak kialakítását kell szolgálniuk. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően a gondozási műveleteket saját ütemük szerint hajtsák végre.
A mosakodás, kéztörlés, fogmosás, a fésülködés, a zsebkendő és a WC használata. Mindezek helyes elsajátítása, a fertőzések, betegségek megelőzésére szolgálnak. Feladatunk a higiénés szokások szabályok kialakítása, az intimitás tiszteletben tartása. Felújított, esztétikus jól használható mosdók állnak a gyermekek rendelkezésére. Alapkövetelmény, hogy minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre jellel ellátott, külön tárolt személyi higiénés felszerelés.

6.1.2. Öltözködés

A test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben és a gyermeki ízlésvilágot önállóságot alapozza meg. (Esztétikus öltöző helyiségek állnak a gyermekek rendelkezésére. Minden gyermeknek saját elkülönített kis szekrény segíti a saját ruháinak megfelelő elpakolását).

6.1.3.Mozgás

A gyermek harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, illetve a testi képességeinek fejlődésének elősegítése a feladatunk, valamint a nyugodt élettempó felé törekvő testileg, lelkileg, kiegyensúlyozott, egészséges gyermek nevelése.
A gyermekek mozgásigényének kielégítése legnagyobb részben szabad levegőn történő mozgásos játékok keretében valósul meg, az aktív tevékenységi szükségletük kifejezését hangsúlyozva. Az egészségnevelést a szervezet edzésével kapcsolatban, a külső viszonyokhoz való alkalmazkodás során a rendszeresség mellett a fokozatosság elvének érvényesítésével biztosítjuk. A mindennapos

mozgás és a mozgás tevékenység terve, anyaga, felépítése, megvalósítása egyéni tapasztalatok alapján az óvodapedagógusok módszertani szabadsága körébe tartozik.
Távlati célunk, hogy felnőtt életükben legyenek képesek egészséges, harmonikus életvitel kialakítására, életmódjukra vonatkozóan helyes döntést tudjanak hozni.
Megfelelő lehetőséget biztosít ehhez az intézményünk felszereltsége: Mozgáskotta, Wesco játékok tornaszoba, ovifoci pálya, KRESZ pálya, mezítlábas park. Valamint a programjaink is: úszás, Kistérségi sportnap.

6.1.4.Egészségvédelem:

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzésére törekszünk. Ehhez lehetőséget nyújtanak a Sószoba használata, valamint az Egészségvédelmi hét programjai is. Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához. Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

6.1.5.Az egészséges étkezés, táplálkozás

Az étkezés feltételei az önkiszolgálással a naposi tevékenységgel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés, a kulturált étkezési szokások betartása. Folyamatos tízóraira is lehetőséget biztosítunk a tevékenységektől függően.
Megismertetjük a gyermekekkel a helyes táplálkozás alapjait, felhívjuk figyelmüket különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
Zöldség, gyümölcs hét szervezése.

6.1.6. Pihenés

A gyermekek egyéni alvásigényének kielégítése testi fejlődését szolgálja. Fontos a szoba levegőjének cseréje, a kényelmes fektetők, illetve a nyugodt pihenés légkörének megteremtése. Intézményünk rendelkezik jól szellőző, kényelmes esztétikus fektetőkkel.

6.1.7. Baleset-megelőzés

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, folyamatos ellenőrzése, karbantartása nagyon fontos.
A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtással kapcsolatos feladatokat az SZMSZ az intézmény, óvó-védő előírásai része tartalmazza.

Alapvető tevékenységünk, feladatunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme érdekében a balesetek megelőzésére nevelés is, amelyet kiterjesztünk az óvodában előforduló, utcai-, közúti-, otthoni háztartási balesetek megelőzésére, intézményünk csatlakozott a „KEVE MINI" óvodai közlekedésre nevelési programhoz. A Csongrád-Csanád Vármegyei Rendőr-főkapitányság Megyei Balesetmegelőzési Bizottság segíti munkánkat. Sokszínű tevékenységeken keresztül mutatjuk be a balesetveszélyes helyeket, helyzeteket, a baleset megelőző helyes magatartásformákat és a veszélyesebb eszközök használatát (olló, kés, villa, kerti szerszám).

6.1.8.Környezettudatosságra nevelés

A környezet megismerésének fontos területe a környezetvédelem. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása fontos feladatunk. Ezért megismerkednek a gyermekek a Szelektív hulladékgyűjtés, papírgyűjtés, ruhagyűjtés, újrahasznosítás lehetőségével.
A gyermekeket megtanítjuk, hogy védjék az élő és élettelen környezetet. Próbáljuk kialakítani a környezettudatos magatartást, hogy érezzék ők is a természet részesei.
Törekszünk arra, hogy a környezetünk minél optimálisabb alapot biztosítson céljaink eléréséhez:

- az óvoda udvara mentes minden allergiát, mérgezést, sérülést okozó növénytől,
- sík és egy kis dombos terület is megtalálható; füves, homokos, járólapos, gumitéglás felület egyaránt
- a fák, bokrok, virágok, nemcsak árnyékot, esztétikai élményt is nyújtanak, az utóbbi években az egynyári és örökzöld növények mellett hagymás virágokat is helyeztünk el az óvoda udvarán
- az udvari játékok folyamatos felülvizsgálatával igyekszünk az unió-s szabványoknak megfelelni, valamint minden évben karbantartjuk, csiszoljuk festjük a játékokat eszközöket
- az udvar területén számtalan madáretetőt helyeztünk el, amit együtt barkácsoltunk a gyermekekkel Télen eleséggel, látjuk el a madarakat,
- folyamatosan telepítjük és a gyermekekkel együtt gondozzuk az udvar növényvilágát, így kellően biztosítjuk az árnyékos területeket
- több ivókút is biztosít lehetőséget a szomjoltásra.
- a gyermekek szabadba történő egészséges mozgását mobil játékeszközökkel is biztosítjuk,
- a belső terek esetében figyelünk a természetes anyagok, fa bútorok használatára, egyszerű, praktikus, takarékos megoldásokra törekszünk,
- a takarékosság sarkalatos pontunk – a nyílászárók cseréjével, az energiatakarékos fénycsövek használatával, a pazarlás kiküszöbölésével sokat teszünk e területen. Intézményünk megújuló energia felhasználásával működik (a nap melegét a föld hőjét felhasználva), erről a gyermekeknek is beszélünk.
- a nevelőmunka tervezésében megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői,
- a nevelőmunka hatékonyságát segíti, hogy az ismeretszerzés tevékenységek során valósul meg,
- a dolgozók életmódjukkal, munkájukkal pozitív mintát nyújtanak a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a közösségi egészséges életvitelre

- Rendezvényeink, ehhez kacsolódóan: Madarak és fák napja, „Énekelj az erdőben!”, Egészségvédelmi hét – egészséges táplálkozás, Települési rendezvényhez való kapcsolódás ZöldÜllés
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve –
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása: Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézmény, gyermekorvos, védőnő, fogorvos, mentálhigiénés szakemberek

6.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

6.2.1. Érzelmi biztonság

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Mindezért szükséges, hogy

– a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék: ***Kiscsoportosoknak ismerkedős délutánt tartunk***

– az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze: Törekszünk a ***Csapatépítésre szakmai napok szervezésére.***

– az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek: ***Tehetséggondozás megszervezése, erre is jó teret ad.***

– az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól: ***Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ Üllési Tagintézményének látogatása, érzékenyítésre való törekvés***

6.2.2. Szocializáció

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. ***Közös programokat szervezünk a bölcsődével, iskolával, az Idősek nappali ellátását biztosító otthonával.*** A gyermek számára az első, meghatározó szocializációs színtér a család. A családi hatások spontán és tudatos módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. Óvodánkba különböző kultúrájú családokból érkeznek a gyermekek. „A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak." Óvodánk tudatosan alakítja a nevelő hatásokat, tehát nem spontán szocializációnak, hanem pedagógiailag megtervezett szocializációnak a színtere. A fejlesztés csak azután kezdődhet, miután az óvodánkba járó gyermek biztonságosan mozog az őt körülvevő új környezetben.

6.2.3. Nemzeti identitástudat

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. ***Nemzeti ünnepeink***

megünneplése, helyi adottságaink megóvása, helyi hagyományőrzés, hittan oktatás mind-mind megvalósul intézményünkben.

6.2.4. Szabálykövetés

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. A jól átgondoltan felállított és következetesen betartott illemszabályok a gyermekek számára megkönnyítik a beilleszkedést, biztonságot adnak. Óvodánkban a következő illemszabályok kialakítását tartjuk fontosnak: köszönés, konfliktusok feloldása, helyzetnek megfelelő kommunikációs kifejezések alkalmazása, segítségadás, türelem, kitartás, helyes utcai viselkedés.

6.2.5. Együttműködés

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. ***Csongrád-Csanád Vármegyei*** Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézmény ***munkatársai – logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, konduktor, és a kora fejlesztők segítik a munkánkat.***

6.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

6.3.1. Anyanyelv és kommunikáció

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
Anyanyelv és kommunikáció fejlesztését kiemelt feladatunknak tekintjük, mivel az óvodáskor a beszédfejlődés szenzitív időszaka. Ennek érdekében az óvodai élet teljes tartamában nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. Az anyanyelvi nevelés során a beszédészlelés, beszédértés, a szókincs, a verbális kifejezőkészség fejlesztése hangsúlyos szerepet kap. Erre jó lehetőséget nyújtanak: ***szavaló verseny, bábszínházi előadás.***

6.3.2. Ismeretbővítés

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. ***Üllési horgásztó, tanösvény, Bohn erdő.***

6.3.3. Az értelmi nevelés további feladatai

Egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
Az értelmi fejlesztés, nevelés célja gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva olyan ismeretanyag elsajátítása, amelyeken keresztül biztonságosan tájékozódik, mozog, kommunikál az őt körülvevő világban. A pedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, módszereit. Tudatosan tervezi, szervezi a gyermekek tevékenységeit, ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Megfelelő feltételeket biztosít az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez. Pedagógiai terveit rendszeresen elemzi, rugalmasan, jó helyzetfelismerő képességgel reagált a váratlan helyzetekre. Reflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak pedagógia tennivalóit.
Nevelőtestületünk egységes álláspontja alapján a csoportokban a korszerű informatikai eszközöket a mindennapi tevékenységek során csak célirányosan, a nevelő, oktató munka hatékonyabbá, eredményesebbé, érdekesebbé és színesebbé tétele érdekében szeretnénk a továbbiakban is alkalmazni.
Az eszközök használata során:

- az ismeretanyag átadása érdekesebbé, érthetőbbé válhat a gyermekek számára és mivel több érzékszervre hat egyszerre, az átadott anyag jobban megmaradt a gyermekek emlékezetében
- érzelmi nevelés területén: hagyományok megismerésére, szeretetére nevelés,
- motiváció: a képek nézése hosszabb ideig tartó figyelmet eredményezhet a csoportnak
- a zenei anyagok, hangszerek és egymás hangjának hallgatása a gyermekek hallásfejlesztéséhez nyújthat segítséget,
- az informatikai eszközök használata a félénkebb gyermeknél jó eszköznek bizonyul a megnyilatkozásra, önbizalmának növelésére.

Az IKT eszközök felhasználási lehetőségei a nevelés, fejlesztés során óvodai csoportban:

- a pedagógus az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén is,
- projekttémák, kirándulások, rendezvények során sok fényképet, felvételt készítünk, azokat összegyűjtjük,
- a témáinkhoz az interneten anyagokat, képeket, hanganyagokat gyűjtünk,
- a gyermekek dramatizálását, bábozását mesék feldolgozása során, ill. a csoport ünnepségeit felvesszük,
- versekhez, mondókákhoz, mesékhez feldolgozásokat keresünk, amiket közösen megnézünk a gyerekekkel, színesítve szemléltetési lehetőségeinket
- a multifunkciós eszközöket színezők, feladatlapok nyomtatására, sokszorosítására használjuk, ezzel is elősegítve az iskolára való felkészültség elérését, megalapozását,
- az esélyegyenlőség biztosítása az eszközök használatával azon gyerekek számára, akik hátrányos helyzetükből adódóan otthon nem tudnak ezen eszközökkel megismerkedni, a használatukból adódó előnyöket nem élvezhetik, lehetőségeik e téren is korlátozottak,
- a saját pedagógiai munkánk tekintetében az anyaggyűjtésen és tároláson kívül a különféle dokumentációs rendszerek, programok használatával meggyorsíthatjuk, könnyebbé tehetjük a mindennapi adminisztrációs munkánkat,
- a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel való kapcsolattartás és együttműködés során használjuk az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat, pl. közösségi oldal, saját honlap.

7. Az intézmény sajátos feladatai

7.1.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésük segítése

Célunk, hogy a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben nevelkedjenek.
Differenciálásra azért van szükség, hogy elősegítsük az egyes gyerekek sikeres tanulását, fejlődését. Mivel minden gyermek más, egyedi, mások a tapasztalatai, szükségletei, ezért a gyermek tanulási folyamatát úgy segíthetjük elő, hogy azt a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk. A differenciálás esélyteremtést, egyéni bánásmódot jelent. A differenciálás, mint fejlesztési módszer csak úgy lehet eredményes, ha a lehető legjobban megismerjük a gyermeket, akit fejleszteni akarunk.
A differenciálással az eltérő (lemaradó, kimagasló) képességek egyéni ütemű fejlesztése válik lehetővé. Az ismeretszerzés formája lehet kötött vagy kötetlen, csoportos, egyéni vagy kooperatív. A differenciálás a módszerek és eszközök kiválasztásánál is érvényre juthat, de akár egyéni választásra is lehetőséget ad. Az ismeretek tartalmával és a ráfordított idővel is lehet differenciálni.

7.1.1.Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek (SNI)

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott

Az óvoda alapító okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékosság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.
A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, saját csoportjukban más gyermekekkel együtt, integráltan is lehetséges. Párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztő játék a legeredményesebb formája fejlesztésüknek, ill. a megfelelő, változatos módszerek alkalmazása. Valamennyi gyermek esetén egyaránt kiemelt szerepe van a mozgásfejlesztésnek és ezen keresztül megvalósuló komplex képességfejlesztésnek. Ezt a feladatot a tevékenység folytatására jogosult, külső, szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógusok látják el. Minden Sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik. A fejlesztés célját a szakértői bizottság diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Intézményünkben az utóbbi években egyre több sajátos nevelési igényű gyermek ellátása is szükségessé vált.

- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend

során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

- A cél, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy – az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, – fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, – a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermek alkalmazkodó képességének fejlesztése
- hátrányok csökkentése
- harmonikus, nyugodt, biztonságot adó környezet kialakítása,
- a társas viselkedés szabályainak elsajátítása,
- az ép gyermekek közvetítésével olyan modell nyújtása, amely a részképességek fejlődését, illetve a személyiségfejlődésüket is pozitívan befolyásolja,
- alakuljon ki bennük a tolerancia és a segítő szándék, személyiségük különbözőségének elfogadása.
- Törekszünk a sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására, fejlődésének elősegítésére, hogy ez által javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Elősegítjük e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Az elfogadás szemléletének kialakítása során tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Az elvárásaink igazodnak a gyermekek fejlődési üteméhez
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- A SNI gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl.
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások váljanak óvodánk Pedagógiai Programjának tartalmi elemévé.
- Szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, értő figyelemmel kell feléjük fordulni, mindig csak annyi segítséget kapjanak, ami a további önálló cselekvésükhöz szükséges
- Az SNI gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, az óvodapedagógus a feltételek megteremtésében segíthet
- Az SNI gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.
- Minden SNI gyermeknek joga van – életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A probléma észlelése (szűrés)
- Szülők tájékoztatása és bevonása
- Szakvizsgálat kezdeményezése
- Az óvodapedagógus és a speciális fejlesztő együttműködése, differenciált foglalkoztatás
- Folyamatos kapcsolattartás és konzultáció a gyermeket fejlesztő gyógypedagógussal és egyéb szakemberekkel.

Az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer:

- Objektív tényezők: az objektív feltételek közé soroljuk a különféle gyógyászati segédeszközöket, melyek többnyire nélkülözhetetlenek a mozgáskorlátozott és az érzékszervi fogyatékos gyermekek esetében (kerekesszék, hallókészülék stb.) de idetartozik a csoport létszáma, speciális fejlesztő eszközök is. Mozgáskorlátozottak esetében lényeges az épület hozzáférhetősége, annak belső akadálymentessége.

7.1.1.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.
Cél: Szívesen kapcsolódjanak be a mozgásos tevékenységekbe. Legyen lehetőségük számtalanszor a próbálkozásra, gyakorlásra, játékra. Érezzék a bizalmat, segítőkészséget a pedagógus részéről.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása,
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása
- a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Az óvodában biztosítjuk a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövik. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatokat, valamint a mozgásnevelést ez óvodai tevékenységek körébe építjük be.

7.1.1.2. A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.
A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek:

- vakok,

- alig látók
- gyengénlátók.

Cél: A sérülés arányában alakuljon ki a gyermek közösséghez való alkalmazkodás képessége, együttműködése, erősödjön akaratereje, önállóságra törekvése.

Az óvodapedagógus feladatai: Vak gyermekeknél (vízus:0)

- Helyezzen kiemelt hangsúlyt az önkiszolgálás megtanítására, a tárgyak és helyük megismertetésére, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartására.
- Emelje ki a játék szerepét, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálására, fejlesztésére.
- Alakítsa ki a helyes testkultúrát, előzze meg a tartáshibákat a helyes testtartás megtanításával, majd folyamatos fejlesztésével.
- Adjon hangsúlyos szerepet a zenei nevelésnek, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.
- Segítse az önállóság kialakítását, a megfelelő környezet kialakításával.
- Tartsa szem előtt, hogy a számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések teszik hatékonyabbá.
- Készítse elő az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazásával Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását.

Az alig látó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig)

- Készítse fel a gyermekeket adottságaik szerint vagy a tapintó-halló, vagy a látó-halló (tapintó) életmódra.
- Segítse látásteljesítményük megőrzését, intenzív fejlesztését.
- Kövesse a fejlesztés fő területeiben a gyengénlátók gyermekek nevelésének elveit.
- A gyengénlátók gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni.
- Törekedjen arra, hogy - speciális optikai eszközök segítségével - a megismerés vizuális úton történjen, de jelentős szerep jusson a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analizátor kompenzatív működésének is.
- Kiemelten fontosnak tekintse a testtartási hibák megelőzését, a helyes testtartás megtanítását, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítását.

7.1.1.3.A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló –gyermekek hallásvesztesége a főbb beszéd frekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A

halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén–bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és anyanyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.
Cél: A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

7.1.1.4.Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A központi idegrendszer fejlődését befolyásoló örökletes és/vagy környezeti hatások eredőjeként alakult ki. Ennek következtében az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek az értelmi területek tekintetében különböző mértékben eltérő fejlődést mutatnak, és/vagy társuló sérüléseik, részképességeik miatt értelmi fejlődést, megsegítést igényelnek. Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodáskorúakkal történő együttnevelés.
Cél: Speciális nevelés keretében biztosított intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett érje el az iskolába lépéshez szükséges feltételeket.
Az óvodapedagógus feladatai:

- Segítse a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését.
- Alkalmazza a fejlesztés során gyermek aktuális igényeinek megfelelő ismereteket, tevékenységformákat, módszereket, szervezeti kereteket.
- Biztosítsa a folyamatos gyógypedagógiai megsegítést.

7.1.1.5.A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

A fejlesztés feladatai:
A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésér
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére. Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

7.1.1.6.Beszédfogyatékos gyermek, nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.
Cél: A beszédfogyatékos, nyelvfejlődési és beszédzavarokkal küzdő gyermekeket az egyéni érési folyamat figyelembevételével, speciális módszerek alkalmazásával eljuttatjuk a kimeneti szintre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tegye lehetővé az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel, amelyek segítik a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését.
- Alakítsa ki az aktív nyelvhasználatot és kommunikációt.
- Helyezzen hangsúlyt az értelmi fejlesztésre.
- Segítse a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuo - motoros koordinációs készség javítását.
- Fordítson figyelmet az érzelmi élet fejlesztésére, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

7.1.2. Beilleszkedési Tanulási magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
Cél:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése.
- Alkalmazkodó képességük önállóságuk együttműködésük fejlesztése
- Egyénre szabott fejlesztési terv készítése
- A szülő felkészítése, segítése

7.1.3.Kiemelten tehetséges gyermek

A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.
Cél: tehetségek felismerése, kibontakoztatása, tehetséggondozás

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül azok a kiemelten tehetséges gyermekek, akik átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkeznek, és felkelthető bennük a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A fejlesztés feladatai:

- A tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes légkör és környezet megteremtése.
- A tehetség gondozása, fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségével.
- A megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági szükségletek kielégítése.

Óvodapedagógiai munkánk során a kiválóan kreatív gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, amit szeretnek. A tehetséggondozás nem minőségében különbözik óvodai nevelő munkánk egészétől, hanem a tehetségígéretek speciális szükségleteinek kielégítéséről, differenciált fejlesztéséről szól. A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás, dúsítás módszerét alkalmazzuk.
A tehetségnevelés, tehetségfejlesztés, tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik.
A tehetséges gyermekek fejlesztését elsősorban a gyermekek közötti különbözőségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással valósítjuk meg. Évente a – szülői igényekre alapozva, valamint a törvényi elvárásoknak megfelelve – lehetőség nyílik különböző fejlesztő programokon történő részvételre.
A kínált műhelyek:

- Mocorgók: A mozgásnevelés célja és feladata, hogy fokozatosan kialakítsuk és fejlesszük azokat a képességeket, amelyek a gyermekek edzettségét, fizikai és szellemi teherbírását növelik, szinten tartják.

- Fürkészek: Célunk, hogy gyermekeinkben kialakuljon a szép, tiszta környezet iránti igény és a környezeti problémák iránti érzékenység. A természet szeretete maradandó értékként épüljön be a gyermekek személyiségébe.

- Csiga-Színház: A Csiga-Színház célja, hogy a dramatikus játékok és a dramatizálás serkenti a gyermekeket az összefüggő kontextusos elbeszélő beszédre, arra, hogy az eszközök mellett saját testüket, gesztusaikat, mimikájukat és egyéb kommunikatív képességüket is felhasználják a megjelenítésben. Gyakorolják az informálás, tájékozódás, befolyásolás eszközeit, megtanulják az együttes munkát, az egymásra figyelést, az egymáshoz való alkalmazkodást.

Feladatunk:

- A tehetségek felismerése.
- A tehetségek gondozása differenciált foglalkoztatással.

- Szülők bevonása a tehetséggondozásba.
- A tehetségek eljuttatása tehetségfeltáró eseményekre pl. rajzverseny, vers-és mesemondó verseny.
- A tehetséges gyermek általános fejlődésének követése – a kiemelkedően fejlett terület mellett minden területen fejlődjön.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segítse a gyermeket, egy-egy területen felhalmozott ismeretanyag rendszerezésében, elmélyítésében.
- Teremtsen lehetőséget sokféle dolog megismerésére, hogy később a gyermek érdeklődési irányait tudja alakítani.
- Alakítson ki megfelelő körülményeket, tárgyi feltételeket.
- Fejlessze a gyermek gyenge oldalát, - amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy akadályozzák- szakember segítségével.
- Tartsa a gyermek fejlesztése során fontosnak a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.
- Alakítson ki elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkört
- Alakítsa ki a gyerekekben a önismeretet
- Teremtse meg, a relaxáció és pihenés lehetőségét
- A kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekeket az óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva, illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó" foglalkozások keretében.
- Hívja fel a szülők figyelmét, hogy gyermeküket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó foglalkozásokon érdemes fejleszteni.

7.2.A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HH, HHH)

Az 1997. évi XXXI. törvény és módosításai és az ezekkel kapcsolatos helyi rendelkezések határoztak a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. A gyermekvédelmi munka a fenti törvényben meghatározott alapelvek figyelembevételével folyik óvodánkban. A gyermekvédelmi alapellátás egyik legfontosabb tennivalójának a megelőzést tekintjük. A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődésének nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvodapedagógus feladata. Óvodánkban a gyermekvédelmi munka koordinálását az főigazgató látja el.
Cél: Érvényesüljenek a gyermekeket megillető jogok és érdekek, valamint valósuljon meg az óvoda kiegészítő, hátránycsökkentő szerepével az esélyegyenlőség.
Fokozottabb odafigyelést igényel a gyermek, ha:

- a családban anyagi problémák vannak
- rosszak a lakáskörülmények,
- megváltozott a család szerkezete,
- fizikálisan bántalmazzák,

- magatartászavaros,
- szorongó
- agresszív.

Kiszűrjük, és fokozott figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, s fejlődésüket differenciáltan segítjük. A nevelő- fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, fejődési ütemét, szociokulturális hátterét, segítjük tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét. A befogadó környezet megteremtésével hozzájárulunk az előítéletek kialakulásának megelőzéséhez, illetve a kialakult előítéletek lebontásához. Az óvodapedagógusok évente írásban beszámolnak a gyermekek egészséges személyiség fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezőkről a főigazgatónak. Aki szükség esetén eleget tesz a jelzőrendszeri kötelezettségének, hatáskörébe rendelt feladatoknak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Vegye észre a gyermek, szokásostól eltérő viselkedését, szűrje ki a gyerekvédelmi eseteket.
- Az óvodapedagógus tartson kapcsolatot a családdal, a gyermekvédelmi felelőssel, szakszolgálattal.
- Segítse a gyermekvédelmi felelős munkáját, működjön együtt a hivatalos szervekkel.
- Jelenjen meg a pedagógiai munkájában a prevenció, korrekció.
- Keltse fel a szociális érzékenységet a gyermekek és szülők közösségében.
- Egészítse ki a családi nevelést, kompenzálja a gyermekek szociális, szociokulturális, mentális hátrányait, esélykülönbségeit.

7.3.A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe vesszük az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatásában, nevelésében, hisz a hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi, átveheti a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszünk a többi szereplővel, a szülőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. A Jelzőrendszeri esetmegbeszélések a szakmaközi találkozók nagyban segítik munkánkat. A szakemberek: a gyermekjóléti szakemberek, családsegítő, eset managerek, pszichológus, védőnő, szociális segítő, gyermekorvos, a jegyző és az önkormányzat képviselői mind egy célt kitűzve segítik a gyermekeket, szülőket, családokat és az óvoda munkáját. nagyon fontosnak tartja intézményünk a rendszeres team munkát, ahol az említett szakemberek, főigazgató mellett az érintett óvodapedagógus is jelen van.

Cél: Minden gyermek számára biztosítsuk a feltételeket, szolgáltatásokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy személyiségük szabadon kibontakozhasson.
A hátrányos helyzet okai:

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fejlessze a mindennapi élethez szükséges készségeket.
- Segítse a tolerancia, segítőkészség kialakítását, a másság elfogadását.
- Helyezzen hangsúlyt a praktikus ismeretek elsajátíttatására.
- Kiemelt feladatként kezelje a családi életre és egészséges életmódra nevelést.
- Teremtse meg az óvoda-iskola átmenetet támogató szakmai együttműködéseket

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére, az esélyegyenlőség megteremtésére:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása;
- Integrációt elősegítő csoportalakítás;
- Differenciált fejlesztés;
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása;
- Egészségügyi szűrővizsgálat szervezése;
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás;
- Egészségnevelés;
- A sport megismertetése, bevezetése, sportolási lehetőség biztosítása;
- Igény szerinti ügyelet biztosítása;
- Kulturális rendezvények látogatása, séták, kirándulások szervezése;
- Szülőknek felajánlott segítség; /tanácsadás, felvilágosítás, közös program stb./
- Anyagi támogatás lehetősége; /étkezési hozzájárulás, ruhaadomány stb./

8. Az óvodai élet megszervezésének feltételei

Az óvodai élet megszervezésének feltételei között a megfelelő személyi és tárgyi feltételek megléte mellett, a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket.
A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

8.1.Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez és helyi szokásainkhoz. A napi struktúra mobil és konstans elemekből áll. Állandó elem az étkezés, a pihenés, ezek ismétlődése érzelmi biztonságot teremt a gyermekeknek. A mobilitást pedig az időpontra és az időtartamra értelmezzük. Rugalmas keretű, de tervszerű napirendben fontos helyet kap a szabad játék, a szabad programválasztás, s hangsúlyosabb a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás.
Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Napirend javaslat:
6.30 – 8.00 Gyülekezés, szabadidős tevékenységek;
8.30 – 9.00 Étkezés előtti teendők, reggeli, étkezés utáni teendők;
8.00 – 11.30 Szabadjáték, kezdeményezett játék, játékos tevékenységek, mindennapos mozgás;
11.30 – 12.30 Étkezés előtti teendők, ebéd, étkezés utáni teendők;
12.30 – 15.00 Készülődés a délutáni pihenőhöz, délutáni pihenő;
15.00 – 15.30 Étkezés előtti teendők, uzsonna, étkezés utáni teendők;
15.30 – 17.30 Szabadidős tevékenységek, hazabocsájtás;

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek

rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából abban a nevelési évben, amikor tanköteles korú, diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

8.2.Heti rend

A kötetlen, szabadon választott és kötött tevékenységek, programok folyamatos, rugalmas rendszere, melyet az óvodapedagógus készít el. A heti rend rugalmas kerete abban nyilvánul meg, hogy a gyermekek fejlődéséhez igazodóan változhat. A heti rend kialakításánál törekszünk a változatosságra, a külső körülmények változásainak figyelembevételére:

- Építünk a gyermekek érdeklődésére.
- Törekszünk arra, hogy a terv a sokféle tevékenység közötti kellő arányt, a tevékenységek esetleges tartalmi és szervezeti koncentrációját (képességfejlesztő játékok, kezdeményezett tanulási alkalmak, munkaféleségek stb.) biztosítsa.

A beszoktatás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.
Heti rend javaslat:

Napok	**DÉLELŐTT**	**DÉLUTÁN**
Hétfő	**Mozgás**	
Kedd	**Külső világ tevékeny megismerése**	
Szerda	**Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc**	
Csütörtök	**Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka**	

Péntek	**Verselés, mesélés** **Matematika** **A külső világ tevékeny megismerése Matematikai tapasztalatszerzés**	

A délutáni tevékenységek között a következőket kínáljuk:

- hittan,
- néptánc
- jóga,
- ovifoci
- sakk
- művészi gimnasztika

A nyári hónapokban (június – augusztus) a napirend időkeretei és tartalma – fejlesztési célkitűzéseink megtartásával - az évszak jellegének megfelelő tevékenység alapú és rendszerű. A nyári élet tervezésénél figyelembe vesszük a csoportok összetételét, meghatározzuk a tevékenységtartalmakat, figyelembe vesszük a helyi szokásokat és a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítését. Ennek érdekében folyamatos, rugalmas napirendet biztosítunk, melyben a szabad játék elsődlegességét tartjuk szem előtt. Ehhez alakítjuk ki a megfelelő feltételrendszert melyben biztosítjuk az egyenlő hozzáférést a gyermekek számára. Arra törekszünk, hogy azok a gyermekek, akik a nyári időszakban nem tudnak nyaralni menni, a mindennapjaikat változatos tevékenységekkel töltsék el. Az év közben már kialakított szabályok, szokások, normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

8.3.Csoportszervezés, tevékenységszervezés, -tervezés alapelvei

A főigazgató a gyermekek érdekeinek szem előtt tartásával határozta meg a csoportszervezés alapelveit, figyelembe véve az óvoda hagyományait, adottságait, lehetőségeit. Az életkor szerinti csoportszervezést tartjuk ideálisnak óvodás korban. A helyi óvodai programunk megvalósításához lehetőség szerint korosztályok szerint osztjuk el a gyerekeket. A homogén csoportszervezési törekvésünket indokolja, hogy ezekben a csoportokban a játék és tanítás-tanulás folyamatának szervezése és differenciálása hatékonyabban megoldható.
Alapelveink:

- Az óvodapedagógus joga és feladata, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban a kötött vagy kötetlen tevékenykedtetés lehetőségét választja-e. Fontos a két foglalkozási forma között az ésszerű arány kialakítása.

- A kötött és kötetlen tevékenykedtetést egyaránt hassa át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés,
- Törekszünk arra, hogy a merev keretek alkalmazását minél inkább mellőzzük, pl. körbe ültetés, frontális foglalkoztatási forma túlsúlya, direkt módszerek.
- A kötetlen foglalkozási forma már önmagában differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján.
- Minél kisebb az óvodás gyermek, annál inkább a kötetlen tevékenység dominájon a fejlesztés folyamatában.
- Óvodapedagógusaink tudatosan, tervszerűen biztosítják a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét.
- A szervezeti formák kiválasztásánál mindig szem előtt tartjuk a gyermek személyiségének érzelemvezéreltségét és beállítódását, az élményszerű tapasztalatszerzést, a játékosságot, a cselekedtetést.
- A fejlesztő tevékenységeket a komplexitás jegyében valósítjuk meg.
- A mozgás mindhárom korosztály számára kötelező.
- A verselés-mesélés az óvodapedagógus joga és feladata, hogy csoportja ismeretében a kötött vagy kötetlen tevékenykedtetés lehetőségét választja-e, nagycsoportban napi szinten kötelező tevékenység.
- A beszélgető-kör, mint tevékenység középső csoportban választható, nagycsoportban kötelező jellegű.
- A tevékenységek megszervezését a folyamatosság és rugalmasság hatja át.
- A hetirend kialakítását az adott környezetismereti téma határozza meg, valamint az élmények, ismeretek, tapasztalatok feldolgozásának módja befolyásolja.

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatásokat a gyermekek életkorához, egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. A tervezés átgondolt, tudatos folyamat, melyben jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. Minden esetben tevékenységet tervezünk, melyet anyaggyűjtés és megfigyelés előz meg. Mindezt a négy évszak és az ünnepek köré csoportosítjuk, ill. a helyi sajátosságokat is figyelembe vesszük (falusias környezet, tanyasi életmód, állat- és növényvilág, jeles napokhoz kötődő néphagyományok, mezőgazdasági munkák,stb.).

A nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Az tematikus terv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára, módszertani szabadságával élve maga dönti el, hogy milyen írásos anyagot használ fel a felkészüléséhez. A konkrét tervezést 4 hetes periódusban tartjuk optimálisnak, hiszen így tudjuk felhasználni a gyermekek ötleteit és tapasztalatait. A rövid időszakot átfogó tervezés lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amelyben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. A csoport egészére tervezünk, de a differenciált egyéni fejlesztés megköveteli tőlünk az egyes gyermekekre szabott fejlesztést is, melyet az óvodapedagógus kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretén belül valósít meg.

9.Az óvodai élet feladatrendszere

Az óvodai élet feladatrendszerének elemei

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.
A tevékenységek által nevelődő gyermekek felnőve aktív részesei lesznek saját természeti és társadalmi környezetük kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.
Ezek az elemek a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, egymást átszőve érvényesülnek:
1. Játék és tanulási tevékenység,
2. Társas és közösségi tevékenység,
3. Munkatevékenység,
4. Szabadidős tevékenység, szabad játék.

A tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód szándéka vezet bennünket a tervező, szervező, irányító munkában.

9.1.A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A játék nem csak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos helyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról a játékon keresztül szerezhet legtöbb ismeretet. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.
A játék kicsiben maga az élet, éppen ezért az életre nevelés a játékból indul ki, és ennek segítségével teljesedik ki.
Feladatunk:

- megfigyelni a gyermekek játékát, és ezen keresztül tárja fel személyiségük sajátosságait megfelelő módszerekkel,
- felhasználni azt nevelési céljaink érdekében,
- szükség esetén, indirekt módon irányítani,

- a szükséges feltételek, ötletek és eszközök biztosítása a különböző játékformákhoz, mint pl.: mozgásos-, szerep-, építő-, konstruáló-, a szabályjátékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz. A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat, helyet és lehetőséget biztosítsunk az elmélyült játékra. A feltételek megteremtésén túl fontos egy közös szokás- és szabályrendszer kialakítása a csoporton belüli és az udvari életre egyaránt. Ez segítheti a gyermekek eligazodását, mivel az átjárhatóság miatt nemcsak csoporttársaival és a csoporthoz tartozó felnőttekkel van kapcsolata, hanem az óvodában tartózkodó többi gyermekkel és felnőttel is. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. A játék tervezésekor, szervezésekor, irányításakor figyelembe vesszük az életkoroknak és fejlettségi szinteknek megfelelő játékfajták megjelenését, továbbfejlesztését és az azokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket. Az óvodáskor elején még az óvodapedagógus kezdeményezi a játékot, a bábozást, a dramatizálást, drámajátékot, barkácsolást is. Később, ahogy egyre inkább megismerkednek a gyermekek ezekkel a tevékenységekkel, jártasságokra tesznek szert a technikákban, mind önállóbakká válnak a kezdeményezésben és a cselekvésekben. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése, mely intézményünk napirendjében és időbeosztásában is megmutatkozik. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást.
Játékformák: gyakorló játék, szimbolikus és szerepjáték, barkácsolás, szabályjáték, konstrukciós és építő játék
A csoportszoba játszóhelyeit kihasználva - vagy új helyszínek kialakításával - különböző szerepjátékokat játszanak meglévő élményeik alapján. A szerepeket, szabályokat maguk alakítják ki és tartják be.
A hiányzó eszközöket elkészítik a közösen összegyűjtött tárgyakból, anyagokból. A megvalósításhoz önállóan vagy a mi segítségünkkel fognak hozzá.
A szerepjátékokhoz vagy építkezéshez szükséges kiegészítők barkácsolását a mindig rendelkezésükre álló eszközökkel oldják meg. Ezeket többször is felhasználják játékukban, megfelelő helyen tárolják, szívesen megőrzik, mert a saját munkájuk értéke, eredménye.
A különböző helyszínekhez, szerepekhez beszédükben, viselkedésükben, öltözetükben is alkalmazkodnak. Kiválasztják azokat a kellékeket, amelyek legjobban megfelelnek az elképzelt, eltervezett játékhoz.

Kockákból, egyéb játékszerekből építményeket, különböző tárgyakat hoznak létre. Építményeiket összekapcsolják, kiegészítik elképzeléseik szerint. Az elkészült terepet változatosan használják. Időnként összekapcsolják a különböző játéktevékenységeket egymással, váltogatják a helyszíneket, szerepeket újabb ötleteik alapján.
A játék nem csak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos helyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról a játékon keresztül szerezhet legtöbb ismeretet.

9.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás egy olyan folyamat, amelynek során az egyén lépésről, lépésre egyre bonyolultabb és elvontabb ismeretekre tesz szert, és ezeket az ismereteket ténylegesen elsajátítja. A tanulás tehát ismeretszerzésből, új készségek, szokások és tulajdonságok elsajátításából áll.
A gyermek élete minden percében tanul és minden élvezhető perc játék is egyben. Programunkban csak a játékos tanulásnak van létjogosultsága, ennek értelmében figyelembe vesszük a gyermekjátékos beállítódását, valamint a játék dominanciáját a tanulás folyamatában. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodai tanulás alkalmazott formái:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés;
- játékos cselekvéses tanulás;
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése támogató környezet megteremtésével, a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelve.

Feladataink:

- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, változatos ismeretanyag nyújtása
- ismeretek rendszerezése,
- kognitív képességek fejlesztése,
- iskolai tanulási zavarok kialakulásának megelőzése

Szervezeti keretek:

- kötetlen tevékenységek,
- tervezett tevékenységek.

A kötetlen tevékenységek előnye, hogy nagyobb lehetőséget adnak a differenciálásra, jobban elősegítik az egyéni fejlesztést. A tervezett fejlesztő tevékenységekben viszont olyan képességeket, készségeket alakítunk, amelyek hozzájárulnak a gyermek sikeres iskolakezdéséhez.
A tevékenységek megszervezése függ:

- a csoport életkorától, összetételétől,
- a feldolgozandó témától,
- a kitűzött céltól, feladattól,
- a szituációtól,
- az óvodapedagógustól.

Szervezeti formák:

- egyéni,
- páros,
- mikro-csoportos,
- csoportos,
- frontális.

A projekt módszer és a komplexitás
A projekt rendszer alkalmazása adja az integrálás lehetőségét, ami támogatja a korszerű ismeretszerzés, feldolgozás módszereinek bevezetését.

A projekt módszer:
a gyermekek érdeklődéséből, élményeiből kiinduló aktuális téma komplex feldolgozását jelenti, melynek hátterében valamilyen probléma, szituáció megoldása vagy közös cél elérése áll. A téma feldolgozását minden esetben a gyermekekkel közösen végzett ötleteléssel kezdjük, majd a cél eléréséhez vezető út tervezésével, szervezéssel folytatjuk, és a megvalósítással zárul. Ennek kiemelt színtere a játék. Egy-egy projekt feldolgozása olyan hosszú ideig tarthat, amíg a közös munka újat tud adni, amíg a közös tevékenység élményt, örömöt jelent a gyerekeknek.

A módszer: egy, témakör több szempontú feldolgozását, megismerését jelenti. A témakörök témákra bomlanak, s ezek tevékenységekben valósulnak meg. A problémaérzékenység, nyitottság, kíváncsiság, sikerorientáltság, döntőképesség az egyes problémák felfedezése, és az ahhoz való hozzáállás, mind nélkülözhetetlen elemként működnek.

A projekt több nap vagy hét folyamán teljesedik ki, s közben is változik, bővül a gyermekek újabb elképzeléseivel. A gyermeki elképzelések spirálisan növelik a megvalósításhoz szükséges információk, ismeretek, képességek körét, amely tartalmában folyamatosan alkalmazkodik a gyermeki célképzéshez, ezt a pedagógus sokszínű támogató ajánlattal igyekszik megvalósítani.

Az óvodapedagógus feladata:

- Bontakoztassa ki a gyermekek ötleteit, közvetve vezetéssel.
- Teremtse meg gazdag tevékenység kínálattal a választás lehetőségét.
- Biztosítása az egyéni haladási ütemet.
- Preferálja a valódi problémahelyzeteket és tanulási lehetőségeket.
- Elemezze, rögzítse a fejlődésben végbemenő változásokat.

Programunkban az évszakváltozást követve csoportosítjuk az óvodai nevelés témaköreit, melyekkel sokoldalú tapasztalatszerzést, tevékenykedtetést és élményszerű átélést biztosítunk. Egy adott témát több oldalról közelítünk meg egy-egy napon, héten belül. Komplex fejlesztő tevékenységünk az óvodai nevelés teljes időtartamában a nevelési feladatok minden területére, az óvodai tevékenység egészére kiterjed az egészséges életmód és a környezettudatosság jegyében.
A komplexitás lényege:

- az ismereteket a gyermek már meglévő tudásrendszerébe helyezve, több oldalról megközelítve, más területekhez kapcsoltan kell biztosítani,
- a tapasztalatszerzés minél több érzékelési terület bekapcsolásával történjen,
- az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie az ismereteket, hogy ezáltal az óvodás gyermekek érzelmileg, erkölcsileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak. A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre és a cselekvésre, melynek során újabb és újabb felfedezéseket tesz, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, melyen belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A játékba, tevékenységbe integrált tanulás a fejlesztés előfeltétele. Az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vevő tanulási helyzetek kialakítása az óvodapedagógustól nagyfokú tudatosságot, rugalmasságot, következetességet, nyitottságot, szervezőkészséget igényel, a szabad választás lehetőségét, megfelelő eszközöket biztosítja.
Célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebb, de minőségben és használhatóságban mégis több ismerethez jussanak. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb, hiszen szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell számukra közvetítenünk és velük együtt átélnünk.
Célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk óvodásainkat, követelményeinket az egyéni teljesítőképességekhez mérjük, mivel a sikerélmények erősítik önbizalmukat és bátorságukat. A program keretjellege által biztosítjuk óvodapedagógusaink számára a gyermekek életkorához, igényeihez, egyéniségükhöz, teherbíró képességükhöz igazodó tanulási keretek és formák megválasztását. A nevelés egészén belül tanulás megvalósulhat kötött és kötetlen kezdeményezések, komplex foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában, amelyek egyaránt megoldhatók a napi élet bármely időszakában.

A tanulás feltétele:

- a gyermek cselekvő aktivitása,
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása,
- kreativitásának erősítése.

9.3 Társas és közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott fő követelmény, hogy tanuljanak meg másokkal érintkezni és együttműködni.
A napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelést, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel. Az óvodai közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok és egymás tiszteletben tartása is alakul. A gyermekek közösséggé formálását a tevékenységek rendszerén keresztül valósítjuk meg óvodai és óvodán kívüli programokban egyaránt.
Az óvodában minden tevékenységnek a gyermekek egyéni örömén túl a közös élményt is erősítenie kell. Lényeges, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen. A szokások tegyék lehetővé, hogy a gyermekek ne zavarják egymást, a tevékenységek végzése közben jobban együtt tudjanak működni, figyeljenek egymásra, és tudják kezelni a kialakuló vitákat, konfliktusokat.

A társas és közösségi tevékenység a nevelőmunka egészét átszövi. Ebben a folyamatban talán legfontosabb időpont a gyermekek óvodába lépése, illetve, hogy már ekkor kedvező érzelmi hatások érjék a gyermekeket. A beszoktatás rendje a későbbi óvodai életre is hatással lehet. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az óvodába kerülő gyermekek felé. A beszoktatást megelőzően végezzen előzetes családlátogatást. Adjon időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és az eddigi gyakorlatnak megfelelően, tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.
Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével valósítható meg (logopédus, pszichológus). Fontos, hogy a gyermekek megismerjék és elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kívánságait, különleges állapotát.
Feladatunk:

- Folyamatosan kommunikálni a gyermekekkel, biztosítani az állandó személyes érintkezést, erre biztatni őket társas kapcsolataikban és kihasználni a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- A gyermek természetes beszédkedvének és kommunikációs kedvének fenntartása.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális

értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

- Közös tevékenységeket és közös élményszerzést biztosítani.
- A gyermekekkel együtt alakítani a közösségi szokásokat, szabályokat.
- Az erkölcsi érzelmek megalapozása.
- Akadályok leküzdésére nevelés, az akarat fejlesztése.
- Érzelmi biztonság megteremtése.
- Fokozatosan, tervszerűen megismertetni az udvarias viselkedés szabályait, normáit.
- Segíteni az egymáshoz való alkalmazkodás tanulását.
- Segíteni az éntudat alakulását, önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseket. o Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élmények biztosítása. o Példaadás a gyermekeknek és a szülőknek.
- Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a HHH gyermekek speciális fejlesztésére.
- Megismerni és elfogadni gyermekeink vallási, világnézeti vagy más meggyőződését, tiszteletben tartani a nemzeti önazonosságukat, multikulturális és interkulturális értékeit. o Elősegíteni az önálló véleményalkotást, döntési képességek fejlődését, a kortárs csoportokban és a környezet alakításában.
- Törekedni az egymás közötti bizalom kiépítésére. (óvodapedagógus-gyermek, nevelőmunkát közvetlenül segítők és a gyermek, gyermek-gyermek között).
- A gyermekcsoportokban az együttműködés, az együtt játszás, együttes tevékenykedés képességének kialakítása és gyakoroltatása.
- A különbözőségek megértésére, elfogadására és tiszteletére nevelés.
- Elősegíteni a tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformák gyakorlását, a természetes beszédkedv és kommunikációs kedv fenntartását.

9.4 Munka jellegű tevékenység

A munka jellegű tevékenységek pedagógiai funkciója a gyermekek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. A személyiségfejlesztés e fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat.
A munka jellegű tevékenység az óvodás gyermekek számára őrizze meg játékos jellegét. E területen érzékelhetik közvetlenül az erőfeszítés és az eredmény kapcsolatát, beláthatóságát, elérhetőségét. A folytonos visszajelzés motiválja, ösztönzi, megerősíti a gyermekeket. Az óvodában végezhető munkafajták tényleges munkavégzést, azaz tevékenységet jelentsenek. A gyermekek minden munkát végezhessenek el, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. Valamennyi munka jellegű tevékenységet lányok és fiúk egyaránt végezhetnek. A gyermekek önkéntességét, megismerési vágyát, nyitottságát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósításához. A munka, a munka jellegű tevékenység pozitív élmények átélésének forrása legyen, ez a biztosíték, hogy a gyermekek szívvel-lélekkel tevékenykednek. A munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot, a biztonságot nyújtó felnőtt jelenléte mellett. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül legyen önállóan választható. Ne kényszerítsük a gyermekekre a feladatot. Váljon a csoport számára magától értetődő,

természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontos, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkamegosztás során tanuljanak meg maguk dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek és a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei a gyermekek életre való felkészítését szolgálják.
Az óvodánk a helyi adottságokat figyelembe véve a munkatevékenység lehet még az udvar, illetve játszótér tisztán tartása, a játékok tisztítása, rendben tartása, javítása, termések, magvak gyűjtése, terem rendezése, díszítés, élősarok gondozása. Fontosnak tartjuk környezetünk védelmét, rendben tartását, szépítését a gyermekek aktív részvételével. A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberrel végzett pedagógiai munka mellett érhetik csak el a megfelelő fejlettségi szintet.
Munka jellegű tevékenységek:

- Önkiszolgálás, naposi munka
- Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőttnek
- A csoporttársakkal együtt, értük végzett tevékenység
- Alkalmi megbízatások
- Környezet és növénygondozás

Feladatunk:

- Formálni a munkavégzéshez szükséges attitűdöket.
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.
- Az önkiszolgálással és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- A gyermekek saját magukhoz mért, konkrét, reális, fejlesztő értékelése.
- A gyermek aktivitásának sok dicsérettel és buzdítással való növelése.
- A gyermeknek lehetőséget biztosítani arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedvük és képességeik szerint elvégezhessék az önmagukkal kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társaik érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítani, bővíteni a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- Biztosítani a gyermekek által használt munkaeszközök hozzáférhető és biztonságos elhelyezését.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek bármilyen őket érintő munkatevékenység elvégzéséhez.
- Elősegíteni a tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformák gyakorlását, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezését, mondatba foglalását.
- Arra törekedni, hogy minden munkatevékenység örömöt jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessék azokat.
- Segíteni az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseket.

- A közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
- Elősegíteni az önálló véleményalkotást, döntési képességek fejlődését, a kortárs csoportokban és a környezet alakításában.
- Megismerni és elfogadni gyermekeink munkavégzéssel kapcsolatos multikulturális és interkulturális értékeit.

9.5. Szabadidős tevékenység, szabad játék

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő – felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés.
Különösen a kisgyermekek számára az, akik eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tudnak választani. Egyszerre szeretnének mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabadidős tevékenység célja:
a különböző tevékenységek közötti szabad választási lehetőségeken keresztül megtanítani a gyermekeket az önálló döntéshozatalra és a rendelkezésre álló idővel való gazdálkodásra.

A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermekeket. A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk az óvodában, mert másképpen a gyermekek sohasem tanulhatják meg, hogyan gazdálkodjanak az önmaguk számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermekek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válnak. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermekek élet- és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkészség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.
Mind a délelőtti, mind a délutáni időszak alkalmas arra, hogy a felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak a gyermekek. Ekkor lehetőség van arra is, hogy az egymás mellett lévő csoportokba is átléphessenek. A játszótér is alkalmas a széleskörű szabadidős tevékenység biztosítására, sőt a nagyobb közösséggel való ismerkedésre is. Szabadidős tevékenység közben biztosítjuk a szabad játék túlsúlyát.

10. Az óvodai élet tevékenységi formái és a fejlesztés tartalma

10.1.Komplex tevékenységek rendszere

Ennek lényege:

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmezünk az óvodás gyermek szintjén.
- A tevékenységeket probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi.
- A tevékenységek során tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

A projekt módszer segítségével a gyermekek érdeklődéséből, élményeiből kiinduló aktuális téma komplex feldolgozását segítjük, melynek hátterében valamilyen probléma, szituáció megoldása vagy közös cél elérése áll. A téma feldolgozását minden esetben a gyermekekkel közösen végzett ötleteléssel kezdjük, majd a cél eléréséhez vezető út tervezésével, szervezéssel folytatjuk, és a megvalósítással zárul. Ennek kiemelt színtere a játék. Egy-egy projekt feldolgozása olyan hosszú ideig tarthat, amíg a közös munka újat tud adni, amíg a közös tevékenység élményt, örömöt jelent a gyerekeknek.

10.2. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés legszorosabban az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal fonódik össze. A mese és a vers az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. A mese a legtágabb értelemben tanít, amely esztétikai élményt is nyújt. Oldja a szorongást, az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít, mely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, mely az irodalmi nevelés távlati, lényegi feladata. A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Nem teszünk különbséget a kezdeményezés és az elalvás előtti mesélés között.

Fontos, hogy minden nap meséljünk, vagy verseljünk valamilyen formában a napirend során bármikor, az eddigi gyakorlatnak megfelelően.

A mese-vers kezdeményezések anyagának összeállításakor változatosságra törekszünk, és elsősorban a magyar népmesekincsből és népi mondókákból, valamint magyar szerzők műveiből, írásaiból, klasszikus és kortárs alkotásokból merítünk. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. A

kiválasztott versek, mesék, klasszikus és kortárs alkotások erősítik a környezet megismerését, megszerettetését, a néphagyományok ápolását.

Feladatunk,

- hogy lehetőséget biztosítsunk a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához, valamint azt is elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszhassák a nekik tetsző meséket. Az óvodáskorú gyermekek igényeinek megfelelően a meséket gyakran ismételjük, többször, és többféleképpen is feldolgozzuk.
- Közismert, hogy az óvodások kedvelt tevékenysége a bábozás és a dramatizálás, mivel mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. A különböző anyagok, eszközök, barkácsolási lehetőségek biztosításával is segítjük az irodalmi élmények feldolgozását.
- A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
- Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. **Helyi lehetőségeinket kihasználjuk, az óvodapedagógusok sajátos szokásokat alakítanak ki, ilyen a mesepárna, mesekígyó, mesekötény, mese esernyő, meseszoknya bábsarok létrehozása – megtalálhatóak kesztyűbábok, fakanálbábok, síkbábok, ujjbábok. A gyermekeknek bábparaván által lehetőségük van szabad játék során is a bábozásra. IKT eszközök – diavetítő, projektor, vetítővászon, zene lejátszó – segítségével is színesítjük a verselés, mesélés tevékenységet.**
- **Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetőséget biztosítson a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, valamint segítse elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszhassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. Az óvodáskorú gyermekek igényének megfelelően a meséket gyakran ismételjük, többször feldolgozzuk.**
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja, erre is lehetőséget adunk
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye

van. **Helyi lehetőségeinket is kihasználjuk, minden évben ellátogatunk településünk könyvtárába. A helyi általános iskola diákjai és a helyi nyugdíjasok is el szoktak látogatni intézményünkbe és mesélnek a gyermekeknek. Ezen kívül óvodásaink is ellátogatnak az idősekhez, valamint az író – olvasói klubba mesélni, verset mondani. Óvodánk saját könyvtárral is rendelkezik, ahol a szakmai könyvek mellett számos vers- és mesekönyv megtalálható.**

- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Módszertani alapelvek:
A mese legyen a gyermeknek mindennapi örömteli élménye.
Helye, a mesemondást megelőző tevékenység mindig ugyanaz legyen.
Az irodalmi művek élményt nyújtó előadása.
Csak nyelvileg tiszta, értékes irodalmi művel találkozzon a gyermek!
Fontos a gyakori ismétlés, én-erősítő hatása.
Meghitt kapcsolat megteremtése a gyerekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen mondanak spontán módon verset, mesét, mondókát - "befogadóból" maguk is "előadóvá" válnak.
- Az élmény a gyakoriság hatására játékukban, nyelvi kifejezőképességükben tapasztalható.
- Szívesen vesznek részt a dramatikus játékban, bábozásban, saját maguk is szívesen kezdeményezik ezeket.
- Betartják az általános- és mese alatti viselkedés érvényes szabályait.
- Várják, igénylik a meséket.
- Szívesen ismételgetik a verseket, meséket.
- Örömmel mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Ismernek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- Improvizálnak.
- Szeretik a könyveket, vigyáznak rá.
- Van kedvenc mesehősük.
- Igénylik a hangokkal, szavakkal való játékot.
- Fejlődik erkölcsi érzékük, fantáziájuk, képzeletük

10.3. Ének, zene, népi játék, gyermektánc

Óvodai életünk során, a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, a népi játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermekek zenei képességeinek, (egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) zenei kreativitásuknak és önkifejezésüknek.
Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy a séták, kirándulások. Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.
Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra. A komplex tevékenységeken inkább összefoglaljuk, elmélyítjük a gyermekek ismereteit és alkalmat adunk képességeik fejlesztésére.
Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. Kodály útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelésre építve szeretnénk fejleszteni gyermekeinket. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
A kortárs művészeti alkotások megszerettetését meghívott vendégekkel népszerűsítjük, színesítjük, így minden évben komolyzenei koncerten vesznek részt a gyermekek. Az általános iskolában a gyermekeknek lehetőségük van többféle hangszeren is játszani, ők is szoktak bemutatót tartani az óvodás gyermekeknek. A helyi citerazenekar, valamint a Rézhúros banda (népzene) is számos alkalommal fellépett már intézményünkben. A gyermekeknek továbbá lehetőségük van néptánc oktatáson részt venni. Zenei nevelésünket színesíti, hogy intézményünk rendelkezik saját, változatos hangszerkészlettel.
A zenehallgatási anyag megválasztásánál **a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is figyelembe vesszük.**
Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával, **az ének – zene mindenhol megjelenik, áthatja mindennapjainkat.**

Módszertani alapelvek:
A zene hatása legyen az egész személyiségre kiható emberformáló erő.
Az óvodai zenei nevelés legyen értékközvetítő, ízlésformáló.
Az ének – zenei tevékenységeket, kezdeményezéseket jellemezze tervszerűség, fokozatosság, rendszeresség.
A spontán helyzeteket mindenkor ragadja meg az óvodapedagógus.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek érzékenyekké válnak, felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Felfedezik a hangok szépségét, élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat, tisztán énekelnek megszokott hangmagasságban és tempóban.
- Meg tudják különböztetni a dalritmust és az egyenletes lüktetést egymástól.
- Ismerik, megfelelően használják a zenei fogalompárokat, ismernek néhány hangszert és felismerik azok hangját.
- Különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaikkal együtt, egyöntetűen, esztétikusan végnek.
- Tudnak élvezettel, előadni irányítás nélkül néhány dalos játékot.

10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.
A gyermekekkel gyakran ellátogatunk a helyi Alkotóházba, ahol számos népművészeti technikával ismerkedhetnek meg, ilyen az agyagozás, a nemezelés, a népi hímzések stb. Számos helyi alkotót is felkerestünk már, hogy műveiket megtekinthessék a gyermekek.
A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére. **A tanév során az óvodapedagógus lehetőséget nyújt a gyermekeknek, hogy rajzpályázatokon/helyi, kistérségi és országos/ vegyenek részt.**

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. **A művészeti hét keretein belül a gyermekeknek lehetősége van nem mindennapi technikákat kipróbálni, ilyen a batikolás, a szövés, a fonás.** Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Feladatunk:

- Személyi és tárgyi feltételek megteremtése a vizuális képességek, készségek fejlődésének érdekében.
- A belső kép gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játékok eszközeivel, a gyermeki ábrázolásra ösztönző alkotó légkör megteremtésével és változatos lehetőségek felkínálásával.
- Megismertetni a gyerekeket a különböző technikákkal, eszközökkel, eljárásokkal.
- Egyéni képességek, fejlődési szintek figyelembevétele.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítása és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- A vizuális tevékenységhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése.
- A vizuális tevékenységekkel elősegíteni a gyermekek kreativitását, önkifejező, önérvényesítő törekvéseit.
- A gyermekek munkáinak megfigyelése, elemzése, értékelése.
- A felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése és tárolása.

Módszertani alapelvek:
Folyamatosan álljon rendelkezésre megfelelő minőségű, mennyiségű anyag és eszköz.
A gyermekek alkotása személyes jellegű, pozitív érzelmekkel kísért legyen.
A gyermeki alkotást kezeljük értékként.
A gyermeki önkifejezés önkéntessége domináljon.
A fejlesztésben tolerancia és empátia érvényesüljön.
Az óvoda értékrendszere a gyermeki és szülői ízlés formálója is legyen.
Valósuljon meg a rajzolás, mintázás, kézimunka közösségformáló ereje.
Kerüljön előtérbe a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezettsége.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Képalkotásban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen elkészített kompozícióknak (téralakítás, építés, kollektív munka).
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról és elfogadják mások véleményét.
- Önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül és a természet "kincseit" felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értéket.
- Megjelenik képeikben a személyek, tárgyak térbeli ábrázolása.

- Emberi alakot változatos formában jelenítenek meg, részformák megjelenítésére törekednek.
- Képesek változatos színek, formák alkalmazásával ritmusos díszítésre.
- Önállóan alkalmazzák a megismert technikákat, képesek egyszerű kiegészítő játékok, eszközök készítésére.

10.5. Mindennapos Mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység. A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a nap folyamán a spontán mozgáslehetőségeket, valamint a minél hosszabb ideig történő szabad levegőn való tartózkodást a mozgásöröm változatosabb kiélése érdekében. Az aktív és passzív pihenés lehetőségének biztosítása serkentőleg hasson a gyermekek testi és szellemi fejlődésére.
A gyermek természetes megnyilvánulási formája a mozgás, minden funkció fejlődésének nélkülözhetetlen alapja. Az óvodás korra tehető a gyermek legintenzívebb mozgásfejlődése, a gyermek mozgástapasztalatai gyarapodnak és a fejlődéssel folyamatosan minőségi változásokon mennek keresztül. Ez a tevékenységi forma programunkban az aktív mozgástól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
Nagy örömünkre szolgál, hogy intézményünk rendelkezik tornaszobával, ovifoci pályával, KRESZ pályával, mezítlábas parkkal, melyekkel színesíteni tudjuk mozgásos tevékenységeinket.
Intézményünk mozgással kapcsolatos eszközkészlete is igen gazdag, számos fejlesztő játékcsaláddal rendelkezünk, vannak mozgáskotta eszközeink, egyensúlyfejlesztő és nagymozgást fejlesztő játékaink.
A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
Intézményünk lehetőséget nyújt a gyermekek számára, hogy különféle edzéseken vegyenek részt, ilyen a jóga, az ovifoci, valamint az úszás (évente két intervallumban: tavasszal és ősszel). Minden évben Kistérségi sportnapon veszünk részt a nagycsoportosokkal,

lehetőségeink szerint családi napokat is rendezünk, ahol a sport mindig megjelenik. A gyermekekkel gyakran elsétálunk a helyi játszóterekre és a futballpályára is.
Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. **Minden évben ortopédiai szűrésen vesznek részt a gyermekek, mivel nagyon sokan lábboltozati problémával rendelkeznek. Óvodapedagógus kollégánk, aki gyógytestnevelő szakképesítéssel is rendelkezik, minden alkalmat megragadva tartásjavító és lábboltozat-erősítő játékos feladatokat végez a gyerekekkel.**
A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére. **Heti egy alkalommal a tornaszobában, jó idő esetén az udvaron mozgás tevékenységet tarunk, melyre a két nagyobb csoport tornaruhába öltözik.**
A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. **A nap folyamán délelőtt és délután is lehetőséget biztosítunk a minden napos mozgásra. /tornaszoba, csoportszoba, terasz, udvar, ovifoci pálya/.** A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. **Igyekszünk minél több időt biztosítani a szabad játékra, melyet lehetőség szerint a szabad levegőn töltünk. Udvarunkon természetes anyagokból készült játékok találhatóak, melyek a természetes mozgásformák gyakorlására adnak lehetőséget.**

Módszertani alapelvek:
A szaknyelv használata.
Egyszerű, érthető utasítások alkalmazása.
Mintaértékű gyakorlat-bemutatás, vagy magyarázattal kísért bemutattatás.
Tapintatos hibajavítás.
A mozgásos tevékenységek központi része a játék.
Minden gyerek saját képességei szerint mozogjon, fusson, másszon, ugráljon, labdázzon.
Próbálhassák ki a gyerekek erejüket, ügyességüket, új mozgásformákat.
Rendszeres testedzés közben a mozgásöröm átélésének biztosítása.
Az egészség megőrzése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Igénylik, szeretik a mozgást, kitartóak a mozgásos játékokban
- Tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk.

- Biztonságosan mozognak, tudják mozgásukat irányítani.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük összerendezett.
- Betartják a szabályokat, kialakul az önfegyelmük, figyelmük megerősödik

10.6. A külső világ tevékeny megismerése

Nagy hangsúlyt fektetünk a társadalmi nevelésre, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Az életre készítjük fel őket, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Nevelni kívánjuk őket különbözőségek megértésére, elfogadására, tiszteletére, szeretetére is. Szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése során természetszerető, környezetbarát gyermekeket nevelünk.
Óvodásaink aktívan részt vesznek környezetük tisztaságának megőrzésében – szelektív hulladékgyűjtés, levélseprés, gereblyézés, virágültetés, bokrok, fák, virágok megóvása. Kirándulások alkalmával tudatosítjuk a gyermekekben, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalmát. A fenntartható fejlődés megvalósulásának érdekében, tevékenységeinkkel elősegítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását, alakítását, formálását. A gyermekek számára megtapasztalható és ez által megérthető társadalmi folyamatok közé gazdasági kérdések is kerülnek, pl.: időnként tényleges vásárlás a boltban.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
A gyermekekkel gyakran ellátogatunk nagyközségünk horgásztavához és a helyi tanösvényhez, valamint a Bohn erdőbe is szoktunk sétákat szervezni. Minden évben ellátogatunk a piacra, valamint igyekszünk meglátogatni a gyermekekkel a szülők munkahelyeit (helyi nyomda, szódaüzem, egészségügyi intézmények, Homokháti Szociális Központ Üllési Tagintézménye). A helyi általános iskolába kémiai kísérletezős délutánon is részt veszünk. Óvodánk csatlakozott a „Közlekedjünk együtt, vigyázzunk egymásra!" (KEVE-MINI) elnevezésű baleset-megelőzési oktatóprogramhoz, amelynek keretein belül, az óvodások, már az óvodában megtanulják a helyes közlekedés szabályait. Játékos feladatok segítségével gyakorolhatják a közlekedési ismereteket.

Az oktatási módszer lényege, hogy a rendőrök és pedagógusok egymást kiegészítve interaktívan, játékosan oktatják az általános iskolás tanulókat.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. **Pedagógiánkba építünk a dél-alföldi régió, valamint településünk sajátosságaira is.**

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.
Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.
Minden évben papírgyűjtést rendezünk intézményünk csoportjai között, az összegyűjtött papírt a helyi papírfeldolgozó telepen adjuk le a környezettudatosság, fenntarthatóság elveire építve. Intézményünkben szelektíven gyűjtjük a hulladékot.

Módszertani alapelvek:
A megfigyelések a természetben történjenek.
Annyi és olyan téma feldolgozását tervezzük, amennyihez folyamatos élményt tudunk biztosítani.
Bontakoztassuk ki a gyermekek környezetesztétikai érzékenységét, aktivitását.
Biztosítsuk a természeti és társadalmi témák sokoldalú megközelítését.
Vegyük figyelembe a gyermekek képességét, eltérő fejlődési ütemét.
Biztosítsunk olyan lehetőségeket, amelyek során fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, folyamatos beszédét, szóbeli kifejezőkészségét.
A helyi lehetőségek figyelembevételével ismertessük meg a népi és nemzetiségi kultúrát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően meg tanulnak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben.
- Megismerik a község nevezetességeit, intézményeit, azok rendeltetését.
- Különbséget tudnak tenni a napszakok és az évszakok között. Ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Pozitív érzelmi viszonyulásuk alakul ki a természeti és társadalmi környezethez.
- Megtanulják értékelni a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát, óvják és védik, gondozzák azokat.
- Pozitívan fejlődik a tenni akarásuk, a munkához való viszonyuk, nő feladattudatuk, kitartásuk. Megnevezik testrészeiket, azok funkcióit, tudják ápolásuk fontosságát.
- Ismerik lakóhelyük, születési helyük nevét, lakcímét, ismerik szüleik, testvéreik nevét, foglalkozását. Kialakul a takarékosság fogalma, melyet korukhoz képest alkalmaznak.
- Megtanulják értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket, mint a talaj, a víz, a levegő, az élővilág.

A külső világ mennyiségi, téri, alaki, nagyságbeli viszonyai

Cél:

- A gondolkodási képességek fejlesztése, a matematikai összefüggések megtapasztalása,

- A szabályszerűségek, összefüggések felismerése, alkalmazása, betartatása,
- Kudarcok elviselésének megtanulása, általa toleranciájuk, frusztrációs, és kudarctűrő képességeik fejlesztése,
- Alkalmassá tétel a kooperatív tanulásra, egymás sikereinek elfogadására.
- A környező világ a maga komplexitásában jelenik meg a gyermek előtt, de annak jellemzőit, tartalmát csak fokozatosan képes felfedezni és megismerni. A természeti, társadalmi és tárgyi környezet matematikai jellemzői mindvégig jelen vannak, de felismerésükhöz a pszichikus fejlődés folyamatosan és fokozatosan teremti meg a belső feltételeket. Kezdetben a tevékenységek alkalmával a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítjük, mélyítjük és a spontán alkalmakat ragadjuk meg. Később elkülönül a matematikai tapasztalatszerzés.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segítse elő a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatását, a matematikai beállítódást, a szemlélet megalapozását.
- Készítse fel a gyermekeket az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzésére, a részképességek, a gondolkodási műveletek, szokások elsajátítására.
- Biztosítson olyan eszközöket, és tevékenységeket, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben.
- Építsen a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- Fejlessze a matematikai képességeket játékosan, játékba építetten.
- Keltse fel a gyermekek külön figyelemmel az SNI és a különös ellátásra jogosult gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben, tegye lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

Módszertani alapelvek:
Spontán helyzetek kihasználása. Problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére való ösztönzés. A belső motiváció, a felfedezés öröme legyen a legfontosabb hajtóerő.
Egyéni különbségek figyelembevétele.
A játékosság hassa át a tapasztalatszerzést.
Térre, formára, színre, mennyiségre vonatkozó élményanyag fokozatos bővítése.
Tevékenységek során jusson a gyermek sikerélményhez.

11. Óvodánk hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak nevelőmunkánkban. Jó lehetőséget nyújtanak a szülőkkel való kapcsolattartásra, rajtuk keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvodapedagógusok munkájáról hű képet alkotnak a szülők és a szélesebb nyilvánosság. Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, mert rengeteg a megszokottól eltérő tevékenységi lehetőség és esztétikai élményeket is biztosít. Emellett elősegíti a közösségi érzések alakítását, a kooperáció és a kommunikáció gyakorlását. Az ünnepek nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek, a hagyományok ápolására, kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. A népszokásokkal megéreztetjük a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a vidámság örömét, megismertetjük a viselkedés és az ünnep különböző formáit.
Szüksége van gyermeknek, felnőttnek egyaránt arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplőbe öltözött gyerekek és felnőttek, a meglepetések, és az ajándékozás öröme. Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal.
Kultúránk feleleventésével közösségi életre nevelünk, a személyiséget formáljuk, ez segít jobban megismerni az élethelyzeteket, a viselkedési és magatartási formákat. Fontos, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól.
Az általunk megrendezett programok, ünnepségek és megemlékezések mind-mind értékeinket képviselik.
A nevelőtestület a nevelési év elején közösen átgondolja és meghatározza, hogy az adott évben mikor milyen formában tartja az ünnepeket, megemlékezéseket.

Az óvoda ünnepei, programjai, megemlékezései:

Kiscsoportosok ismerkedős délutánja:
Ez a délután lehetőséget nyújt a leendő óvodás gyermekeknek és szüleiknek az intézmény, az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők és egymás megismerésére.

Kiscsoportosok megajándékozása:
Üdvözlésképpen a nagyobb csoportok ajándékokat készítenek az újdonsült kiscsoportosoknak, ezzel is könnyítve a beszoktatást.

Egészségvédelmi hét:
Településünk által megrendezett egészségvédelmi héthez óvodánk is bekapcsolódik színes és játékos programokkal. A nagycsoportosok nyílt napot rendeznek, melyre a szülőket, tanítókat, egészségügyi dolgozókat, a jegyzőt és a polgármestert is vendégül látjuk.

Előadások:
Lehetőségeink szerint minden tanévben színes programokat szervezünk a gyermekek számára, ilyenek a bábszínházi előadások, zenei koncertek, bűvész bemutató stb.

Megemlékezés október 23-ról:
A csoportok zászlókat készítenek változatos technikákkal, melyeket településünk emlékhelyeinél, valamint a park területén helyezünk el. Nemzeti identitástudat erősítése, hazaszeretetre nevelés.

Jótékonysági est:
Minden tanévben megrendezésre kerül jótékonysági estünk, melyen a mindenkori nagycsoportosok, az intézmény dolgozói és a szülők is színes műsorral készülnek. A bál bevételét intézményünk korszerűsítésére és a gyermekekre szánjuk. A bál után rendezvényt szervezünk támogatóinknak köszönetképpen, a gyermekekkel ajándékot készítünk.

Mikulás:
Megemlékezéshez tartozó legenda feleleventése, versek, mondókák, énekek tanulása. Közös ünneplés keretein belül a gyermekek megajándékozása, majd csoporton belüli csemegézés.

Advent:
Településünk által megrendezett adventi ünnepségsorozat második vasárnapján a mindenkori nagycsoportosok színvonalas műsorral szerepelnek. A szülők süteményeket készítenek és az óvoda dolgozóival együtt kínálják a vendégeknek.

Homokháti Szociális Központ Üllési Tagintézményének meglátogatása:
A mindenkori nagycsoportosok meglátogatják a helyi Idősek Otthonát, ahol műsorral és ajándékkal kedveskednek az időseknek.

Karácsony:
Ismerkedünk a karácsonyi népszokásokkal, az ünnep jelentéstartalmával. Ráhangolódunk az ünnepre mézeskalács sütéssel, adventi koszorú készítésével, a csoportszobák feldíszítésével, ünnepi asztal megterítésével. Az intézmény közös karácsonyfáját a gyermekek által készített díszekkel együtt dekoráljuk. Közös ünnep keretein belül együtt éneklünk, csemegézünk, majd lehetőségeink szerint minden csoport ajándékokat kap.

Újévi köszöntés:
A csoportok újévi jókívánságokkal köszöntik egymást.

Farsang:
A farsangi ünnepünk egy egész hetet ölel fel. Együtt készülünk, játékos feladatokat játszunk, megismerkedünk a farsanggal kapcsolatos néphagyományokkal. A szülők farsangi fánkkal, innivalóval, csemegével készülnek. Nyílt ünnepség keretein belül a gyermekek bemutatják jelmezeiket és együtt verselnek, mondókáznak, énekelnek, táncolnak. A bemutató után együtt elfogyasztjuk a csemegéket, majd a csoportok bemutatják egymásnak jelmezeiket.

Nőnap:

A fiúk meglepetéssel készülnek (Szülői Szervezet segítségével, fiúk által készített virágok) a lányoknak, verssel kedveskednek nekik.

Március 15.:
Ismerkedés az 1848-49-es szabadságharc eseményeivel, csákót hajtogatunk, falovakkal játszunk, ismerkedünk magyar népviseletünkkel. Hazaszeretetre nevelve kokárdákat készítünk, melyeket ki is tűzünk kabátunkra, majd a különböző technikákkal készített magyar zászlóinkat elhelyezzünk településünk emlékhelyeinél, valamint a parkban.

Húsvét:
Húsvéttal kapcsolatos népszokások megismerése, tojásfestés, hagyományos ételek fogyasztása, nyuszisimogatás. A fiúk locsolóverset tanulnak, vízzel vagy kölnivel meglocsolják a lányokat. A lányok ajándékkal köszönik meg a locsolást.

KEVE mini biztonságos közlekedés az óvodában:
A program keretében – amelyet pedagógus végez rendőri együttműködéssel – interaktívan, egymásra épülő jelleggel, az életkori sajátosságokat figyelembe véve zajlik a gyerekek közlekedési, illetve baleset-megelőzési nevelése, oktatása. A tevékenységek úgy épülnek fel, hogy a kicsik ne kívülálló szemlélői, hanem aktív részesei legyenek azoknak.

Művészetek hete:
A művészetek hete egy egész heti programsorozatot jelent. Minden tanévben kiválasztunk egy-egy művészeti ágat, melyet változatos módon, meghívott vendégekkel, interaktívan mutatunk be a gyermekeknek. Ezen a héten kerül megrendezésre a vers- és mesemondó verseny, ahol a kiválasztott gyermekek továbbjutnak a Kistérségi vers- és mesemondó versenyre. Rajzpályázatot is hirdetünk ezen a héten, melynek díjazottjai szintén továbbjutnak a Kistérségi rajzversenyre. Minden verset mondó és rajzot készítő gyermek ajándékot és oklevelet kap.

Író- olvasó klub meglátogatása:
A helyi író- olvasó klubot a mindenkori nagycsoportosok látogatják meg, verssel készülnek a klub tagjainak. A klub által szervezett versenyeken (szavaló- és rajzverseny) való részvétel.

Anyák napja:
Csoportonként, feldíszített csoportszobában ünnepeljük meg az anyák napját. A kis- és középső csoportosoknak ekkor van az évzáró műsora is. A szülők, nagyszülők ajándékot, virágot kapnak gyermekeiktől. Ez egy meghitt, bensőséges ünneplés.

Ballagás:
Május végén a nagycsoportosok elballagnak az óvodából. A művelődési házban kerül megrendezésre az ünnepség, ahol a nagy-középsős és a nagycsoportos gyermekek évzáró műsora, majd a nagycsoportosok ballagása kerül megrendezésre.

Gyermeknap:

Intézményünk dolgozóival egy téma köré felépítve rendezzük meg gyermeknapunkat. Játékos feladatokkal, légvárral, színes állomásokkal, csemegékkel, ajándékokkal kedveskedünk a gyermekeknek. Délután műsor várja a gyermekeket, majd közös tánccal zárjuk a napot.

Játszódélutánok:
A tanév során a kiscsoport kivételével minden csoport játszódélutánt rendez. A csoportok választják ki a témát és e köré építik fel a délutánt, játékos feladatokkal, barkácsolással, vendégekkel, meglepetésekkel, csemegével készülnek egymásnak.

Családi délután:
Lehetőséget kapnak a szülők, hogy az óvoda keretein belül együtt egy könnyed, játékos délutánon vegyenek részt gyermekikkel.

Nyílt hét:
Minden tanév elején kijelölünk egy hetet, ahol az óvodapedagógusok az általuk kiválasztott napokon nyílt tevékenységeket tartanak. Erre a szülőket, tanítókat, a jegyzőt és a polgármestert is meghívjuk.

Csoportos kirándulás:
Lehetőségeinkhez mérten minden tanévben csoportos kirándulásokat szervezünk. (Játékdzsungel, vadaspark, Horgásztó)

Szülők iskolája:
Szülőcsoportos megbeszélések, illetve előadások megszervezése több alkalommal változatos témákban, külsős szakemberek, előadók és óvodapedagógusok vezetésével szülők részére a kollégák jelenlétével (aktualitások, felmerülő nehézségek).

Kistérségi sportnap:
Kistérség óvodáinak a mindenkori nagycsoportosai részére szervezett sportnap, melyen színes vetélkedőkön, programokon, koncerteken vesznek részt a gyermekek. Minden évben más kistérségi település ad helyet ennek az eseménynek.

12. Az intézmény kapcsolatai

Az óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. Nyitottak és kezdeményezők vagyunk a kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, a kapcsolattartás formáit, módszereit pedig a feladatoknak és szükségleteknek megfelelően választjuk meg.

AZ ÓVODA BELSŐ KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvodában, mint minden szervezetben kapcsolatok rendszere működik, amelyekben vannak aláfölérendeltségi, és mellérendeltségi viszonyok. Az intézményi hierarchiában elfoglalt helytől

függetlenül az intézménnyel közvetlen kapcsolatban lévők mindegyikének az kell, hogy legyen a célja, hogy a közösen megfogalmazott és elfogadott programokban oly módon tudjanak együttműködni, hogy az a kisgyermekek érdekét, fejlődését szolgálja. A pedagógiai szervezeti célok, feladatok megvalósulásának eredményességét a kapcsolatban lévők azon szándékán, elhatározásán múlik, hogy mennyire képesek összedolgozni kölcsönösen segíteni egymást.

Intézményvezetés kapcsolata a nevelőtestülettel
Tartalma:
- aktív részvétel az intézmény működését meghatározó döntések előkészítésében (Pedagógiai Program, munkaterv, SZMSZ, Házirend)
- zavartalan kommunikáció áramlás biztosítása
- az új kollégák kiválasztásának és beilleszkedésének segítése, munkájuk nyomon követése
- szakmai-módszertani újítások ösztönzése/támogatása
- a nevelőtestületben keletkezett nézeteltérések konstruktív megoldásának a keresése
- a nevelők személyes problémáinak körültekintő kezelése

Kapcsolat az óvodapedagógusok között
Tartalma:
- egyenrangú munkatársként az önálló tevékenységek összekapcsolása az intézményi célok érdekében
- törekvés a jó munkahelyi légkör kialakítására
- egymás munkájának megbecsülése, tiszteletben tartása
- szolidaritás a munkatársak iránt
- lojalitás az óvoda, mint intézmény felé
- együttműködés a szakmai munkaközösségekben, alkalmi munkacsoportokban
- szakmai méltóság megtartása, etikai szabályok betartása
- értekezletek
- hospitálás

Kapcsolat az óvodapedagógus és az intézmény egyéb dolgozói között
Tartalma:
- közreműködés a nyugodt munkafeltételek megteremtésében
- segítőkészség tanúsítása egymás iránt
- egymás munkájának megbecsülése
- szolidaritás, lojalitás
- egymás iránti tisztelet, elfogadás
- az intézményi nevelési elvek azonos módon történő közvetítése a gyermekek, felnőttek felé
- óvodai programok szervezési feladatainak a közös megbeszélése
- a csoportra vonatkozó szokás- és szabályrendszer megbeszélése

12.1. Az óvoda és a család

Kiemelt fontosságúnak tartjuk a szülőkkel való kapcsolattartás.

A szülőknek jogaik és kötelezettségeik vannak gyermekeik gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolára való alkalmassá tételében. Ennek alapvető feltétele az egyenrangú partneri viszony, mely a kölcsönös bizalmon, tiszteleten és segítségnyújtáson alapul. Óvodánk családias, de nem válhat a gyermek családjává.
Házirendünk tartalmazza a jogokat és kötelességeket, melyet a nevelési év első szülői értekezletén ismertetünk, és az öltözőben kifüggesztünk. A házirend 1 példányát beiratkozáskor a szülőknek átadjuk.
A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülők képesek ezt elfogadni. A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával. Elismerjük és elfogadjuk a családok szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk őket az egészséges életmód jó szokásainak alakításában. Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját. Mindaddig a családok magánügyének tekintjük az otthon történteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermekek fejlődését, testi és lelki egészségét veszélyeztetik. Arra motiváljuk a családokat, hogy a dokumentumainkban megfogalmazott normarendszert elfogadják és építsék be otthoni nevelési gyakorlatukba is. Ugyanakkor elfogadjuk a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeit. A gyermekek nevelése a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, hátránycsökkentő, segítő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi és az iskolai nevelés között. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események ünnepek, családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk – legalább évente két alkalommal – a gyermekek aktuális fejlettségi szintjétől, fejlődési jellemzőiről.
Nevelőközösségünk alapelvnek tekinti a gyermekek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét, másságának értékként való kezelését. Az óvodai szocializáció folyamat jellegű, ezért a feladatokat elosztva, egymásra építve, tartalmukat fokozatosan bővítve kell terveznünk. Az óvodapedagógus megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet tölt be az együttnevelésben. Az óvoda minden dolgozójával szemben egységes a követelmény és elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a gyermekhez és a családhoz. Rugalmasan, az értékeinkhez, a vállalt küldetésünkhöz igazodva kezeljük a szülők elvárásait. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Tudatosan tervezzük és kezdeményezzük a kapcsolattartás hagyományos formáit a nyílt napokat, a közös ünnepeket, a családlátogatásokat és a szülői értekezleteket, fogadóórákat, egyéni beszélgetéseket.
Az aktuális tudnivalókat a csoportszobák mellett elhelyezett üzenő táblán, írásban, vagy érkezéskor, távozáskor szóban tudjuk közölni.

Törekszünk azonban új, a szülők igényeihez igazodó kapcsolattartási formák felkínálására is, ismerkedős délután, szülők bevonása az óvodában a gyermekekkel való együtt megvalósuló környezettudatos szemléletet elősegítő tevékenységek végzésébe. (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, stb.)
Óvodánk vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkt módszereit is /előadás, cikk ajánlása/. Az könyvtárszobában megteremtjük a lehetőségét a szülők fogadásának, személyes beszélgetéseknek. Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját az esetben feladatunk a családgondozás által a meglévő funkciók megtámogatása, további szakmai támaszrendszer kiépítése.

Feladatunk:

- A családok nevelési szokásainak megismerése.
- Személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Az első szülői értekezlet összevont és csoportos formája az óvodai élet és az óvodai nevelés megismertetését szolgálja.
- A családlátogatások már a gyermek óvodai életének ismeretében adják a lehetőséget az otthoni családi szokások, hatások átlátására, a gyermeki megnyilvánulások megértésére. Elmélyítik az egyéni kölcsönös kapcsolatot szülő és nevelő között. Ennek eredménye a szülő bizalma, problémák megértése, megoldása irányában.
- Az óvodapedagógus szakszerűen segíti a szülőket a gyermeknevelésben, ezzel elősegítve a gyermekük iránti felelősségérzet növekedését.
- Megteremteni a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásának.
- A közös nevelés érdekében tudatosan kezdeményezni és tervezni, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.
- A hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett törekedni kell új, a szülők igényeihez igazodó lehetőségek biztosítására.
- Rendszeresen tájékoztatni kell a szülőket nevelési elképzeléseinkről, eredményeinkről.
- A gyermekeket érintő fontos kérdésekben ki kell kérni a szülők véleményét és igyekezni kell őket bevonni a döntéshozatalba.
- Törekedni kell az eltérő nevelési igények közelítésére.
- A befogadási időszak folyamatos és fokozatos megszervezése.
- Minden egyes gyermek szülőjével kapcsolatfelvétel, a gyermekek otthonukban történő meglátogatása az óvodai élet megkezdése előtt.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szüleinek fokozott támogatása.
- Célunk: a szülők ismerjék meg óvodánk helyi programját, nevelési céljait, módszereit. Ezen túlmenően törekedjenek a családi nevelés pedagógiai kultúrájának emelésére. Ennek elérése érdekében óvodapedagógus – szülő között egyéni, őszinte kapcsolat kialakításán fáradozunk, melynek fórumai:
- Szülői értekezletek
- Családlátogatások: a gyermek otthoni környezetének megismerése

- Fogadó órák: a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomos követést szolgálják
- Nyílt napok.
- Az együttműködés további formái:
- Internetes kapcsolattartás elektronikus levelezés
- Honlap
- Faliújság

12.2 Az óvoda és iskola kapcsolata

Ennek érdekében szoros együttműködést alakított ki a két intézmény, melynek során kölcsönösen megismerjük egymás intézményi dokumentumait, nevelés gyakorlatát, konzultálunk ezekről a kérdésekről. A nehézségeinek csökkentésére törekszünk, de felelősséget nem vállalhatunk a gyermekek iskolai magatartásáért, előmeneteléért. A két intézmény kapcsolatát a kölcsönös nyitottság, a bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése jellemzi. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően lehetőséget adunk a leendő elsős nevelőknek arra, hogy megismerkedhessenek az óvoda mindennapi életével, nevelési módszereivel, eszközeivel.

Feladatunk:

- A gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Segíteni a szülőket az iskolára késszé tétel egyénre szabott feladatainak meghatározásában és megvalósításában.
- Az óvodai nevelés folyamatában megalapozni a szociális, értelmi, verbális és testi képességeket.
- Az iskola előtt álló gyermekek iskolalátogatásának, a tanítóikkal, gyermekekkel, az iskola helyiségeivel, eszközeivel való ismerkedés megszervezése.
- Figyelemmel kísérni a gyermekek beilleszkedési folyamatát.
- Az iskola – kiemelten az alsó tagozat – nevelőtestületének tájékoztatása az óvodai Pedagógiai Program céljairól, feladatairól és módszereiről.
- Az iskola alapdokumentumainak, készség- képességfejlesztési feladatainak megismerése.
- A tanítók fogadása az óvoda, nevelő – személyiségfejlesztő tevékenységének megismertetése érdekében.
- A két intézmény óvoda-iskola átmenet gördülékenységének kialakításáért, közös értekezleteken tanácskozásokon beszéli meg a lehetőségeket, az átmenet megkönnyítése érdekében.

12.3 Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Kapcsolattartásunkban a kölcsönös nyitottságnak és folyamatosságnak kell továbbra is érvényesülnie.

Egymás nevelőmunkájának megismerése mellett jól bevált gyakorlat még, hogy az óvodapedagógusok a bölcsődében ismerkednek a gyerekekkel, szülőkkel, valamint az, hogy a bölcsődéseknek is van lehetőségük az óvodával való közvetlen ismerkedésre.
Sok közös program segíti az átmenetet és megkönnyíti a gyermekek beszoktatását az óvodába. A kisgyermeknevelők az óvodába készülő gyermekekkel többször átlátogatnak az óvodába.

Feladatunk:

- A gyermekek meglátogatása bölcsődei csoportjukban.
- Részvétel a bölcsődei szülői értekezleten, nyílt napon.
- Szakmai találkozások szervezése a kisgyermeknevelőkkel, az egymással szemben támasztott elvárások közelítése érdekében

12.4.Civil szervezetekkel való kapcsolat

Óvodánk alapító tagja a tizenegy település óvodáját és bölcsődéjét magába foglaló Bölcsődék és Óvodák Kistérségi Egyesületének. Az egyesület legfontosabb célja az igazgatók vezetői tevékenységének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációja és a tehetséggondozás. Az egyesület gondoskodik továbbképzési lehetőségekről és hospitálási lehetőségről elsősorban az óvodapedagógusok, de a pedagógusi munkát segítő dajkák számára is. Minden évben megrendezésre kerül – az iskolába menő gyermekek számára – a közös Gyermeknap, ahol általában 300 körüli gyermek számára szerveznek sport és kulturális programot. Ez a nap nemcsak önfeledt szórakozást jelent az iskolába menő gyermekek számára, hanem a kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztésének rendkívüli lehetősége. Az évente megrendezésre kerülő „Kisművészek a kistérségben" elnevezésű –rajzverseny, vers- és mesemondó verseny – tehetséggondozó program nagyban kiegészíti az óvodánk tehetséggondozó programjait.

Feladatunk:

- Az egyesület által felkínált gyermekprogramokon való részvétel biztosítása.
- A programok által nyújtott nevelési, fejlesztési lehetőségek kiaknázása.
- Továbbképzéseken, hospitálási lehetőségeken való részvétel.
- Továbbképzési, hospitálási lehetőségek biztosítása, illetve szervezése.
- Kapcsolattartási formák bővítése, újabbak felkutatása.
- A kapcsolattartásban rejlő nevelési, tapasztalatszerzési lehetőségek tudatos tervezése, szervezése.

12.5 Óvodánk egyéb kapcsolatai

12.5.1.Szakszolgálatok

A logopédussal és gyógypedagógussal folyamatos kapcsolatban vagyunk. Kölcsönösen megismerjük egymás munkáját, dokumentációját (csoportnapló, fejlődési napló, munkaterv, haladási napló, egyéni fejlesztési dokumentáció). Lehetőséget teremtünk szakmai konzultációra. A Nevelési Tanácsadó munkatársaival állandó kapcsolatban állunk (pszichológiai vizsgálatok

javaslata, iskolaérettségi vizsgálat, véleménycsere stb.). A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs bizottsággal szükség esetén tartjuk a kapcsolatot.
Fejlettségi szint megállapítása és optimális fejlesztési lehetőségek megkeresése érdekében és az iskolaérettségi vizsgálat végzése céljából utalunk gyermekeket Tankerületi Szakértői Bizottsághoz. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal az SNI gyermekek szakértői véleményének felülvizsgálata érdekében tartjuk a kapcsolatot.

12.5.2.Egészségügyi szervek: gyermekorvos, fogorvos, védőnők

A helyi egészségügyi szervekkel való kapcsolattartásukat Együttműködési megállapodásban rögzítjük.
A védőnő és fogorvos évente elvégzi a gyermekek egészségügyi vizsgálatát. A védőnők rendszeresen ellenőrzik a gyermekek higiéniás állapotát.

12.5.3.A fenntartó

A fenntartóval rendszeres kapcsolatot tartunk, részt veszünk a helyi közéletben, a jóváhagyott éves költségvetés alapján gazdálkodunk, szabályzataink legitimálásához kérjük a fenntartó véleményét, egyetértését, jóváhagyását. A főigazgató állandó meghívottja a képviselő-testületi üléseknek. Az óvoda munkájáról évenként beszámol a képviselő-testületnek.

12.5.4. Művelődési Ház és Könyvtár

Nyilvános rendezvényeinken díjmentesen igénybe vehetjük a Művelődési Ház nagyteremét. Könyvtárában gyermekműsorokat és egyéb rendezvényeket (kiállítást) látogatunk.

12.5.5. Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ Üllési Tagintézmény

Kölcsönösen segítjük egymás tevékenységét. Ünnepeken ellátogatunk egymáshoz ajándékokkal kedveskedünk egymásnak.

12.5.6. Külhoni kapcsolatok

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolába lépés optimális időpontját a mindenkori törvényi szabályozás, pedagógusok és egyéb szakemberek, valamint a szülő együttes állásfoglalása határozza meg. Óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamatának eredményeként, a gyermekek többsége az óvodáskor végére elérje az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolai érettségnek, az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

Testi kritérium:

- Első alakváltozás;
- Megváltozott testarányok
- Fogváltás;
- A teste arányosan fejlett, teherbíró;
- A mozgása összerendezettebb, harmonikusabb;
- Fejlettebb mozgáskoordináció, finommotorika;

Lelki kritérium:

- A tanuláshoz szükséges képességek folyamatos fejlődése;
- Érzékelése, észlelése differenciált;
- Megjelenik a szándékos emlékezeti bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- Megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan nő a tartalma, terjedelme, könnyebbé válik megosztása és átvitele;
- Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás;
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal; Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait;
- Feladattudata kialakulóban;

Szociális kritérium:

- Képes a kapcsolatteremtésre, együttműködésre felnőttel és gyermektársaival;
- Több szabályhoz tud alkalmazkodni;

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- Feladattudata kialakulóban van, feladattartása eredményesebb, önfegyelme alakul

Az egészségesen fejlődő gyermek:

a) érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
b) elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan érett gyermek:

a) egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
b) feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Feladatunknak tartjuk, hogy az óvodáskor végére az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődését elősegítsük. A sajátos nevelési igényű gyermekek, a különböző hátránnyal élő gyermekeink esetében csak a folyamatos szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka eredményeképpen érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

MSSST (Meeting Street School Screening Test) szűrőtesztet végez a **Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye** az 5. életévet betöltött gyermekeknél, hogy időben feltárja a majdani tanulási zavarok kialakulásáért felelős részképességek hiányosságait. Az egyéni eredmények tükrében azután eldönthető, hogy szükséges-e további, pontosabb és részletesebb diagnózist adó szakvizsgálat.
A sajátos nevelési igényű és hiányos részképességű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

13.1 Óvoda – iskola átmenet

Cél: A gyermekek egyéni sajátosságaira alapozott, megfelelő ütemű, folyamatos, integrált közegben történő, neveléssel támogatott, együttműködésen alapuló, közös nevelési-oktatási rendszer megvalósítása, a nevelő-oktató munka hatékonyságának növelésére.
Feladat:

- Az óvoda és iskola között létrejön az együttműködés, folyamatos információcsere, hospitálás egymás tevékenységein, tanóráin, nyílt napokon, egészségnapokon való részvétel. Kölcsönös információáramlás biztosítása.
- A gyermekek szeressenek iskolába járni, szorongásmentes légkör, egyéni képességeiknek megfelelő tevékenykedtetés biztosítva van.
- Az iskolaérettség eléréséhez támogató, tudatos pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképességzavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotóniatűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása).
- A szülőkkel való együttműködés nagyban segíti munkánkat, könnyíti a majdani iskolában folyó munkát, a tanulást megszerettetni a gyerekekkel. A tanítók az iskolába induló gyermekek szülői értekezletén részt vesznek, megismerkednek a leendő tanulóik szüleivel, valamint a felmerülő, iskolakezdéssel kapcsolatos kérdésekre válaszolnak.
- Megvalósul az eltérő képességű és szociális helyzetű, más származású gyermekek nevelése, majdani oktatása. Az egyéni különbségeket figyelembe véve a gyermek személyiségstruktúrájának optimális fejlesztése. A közös tevékenységek eredményeként fejlődik a gyermekek toleranciája, csökkenjen az agresszivitásuk, javuljon az együttműködési képességük.
- A gyermekek fejlődése 3 éves kortól követhető egészen az általános iskola befejezéséig.
- Az óvoda részéről: A gyermekek fejlődésének nyomon követése legalább az általános iskola első évében. A jó kapcsolat és a folyamatos információcsere rendszerének kialakítása és a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése érdekében.
- Kialakul az „átadó megbeszélések rendszere" a nagycsoportos óvodapedagógusok és első osztályos tanítók között.

- Együttműködések, partnerségi kapcsolatok kiépítése. Operatív együttműködés az intézmények, a civil szervezetek között.
- Betekintést nyerhetünk az iskolai életbe (kísérletezős délután, sportesemények, bemutató tanóra, stb...)
- Szeretettel hívjuk, várjuk vissza régi óvodásainkat intézményünkbe közös programokra (mesélnek az óvodásoknak, hangszeren játszanak a zenélni tudók, sportbemutatót tartanak...stb.)

Az együttműködés eredményeképpen szorongás nélkül, bátran, régi ismerősként érkeznek óvodásaink az évnyitóra. Már név szerint ismerik őket a tanítók, sőt képességeikkel, szokásaikkal, egyéniségükkel is nagyrészt tisztában vannak.

14. Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Az óvoda Pedagógiai Programja, a nevelőtestületi határozattal elfogadott - Pedagógiai program: a nevelési-oktatási intézmények nevelési-oktatási céljait, feladatait, alapelveit és a fejlesztés eljárásait meghatározó dokumentum. A pedagógiai program az érvényes Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, de figyelembe veszi az adott intézmény gyermekeinek, környezetének és a pedagógusok testületének sajátosságait is.
- az óvoda Éves Munkaterve, mely komplex módon a teljes szakmai szervezetre, személyekre vonatkozó – a pedagógiai program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza.
- Az Éves beszámolóban az főigazgató a csoportok beszámolóinak figyelembevételével értékeli az Éves munkatervben meghatározott feladatok megvalósítását, az intézményi önértékelés TÉR keretében évente vizsgálandó szempontokat, a Vezetési programtervben kitűzött célok megvalósításának, az ellenőrzések tapasztalatait, melynek során felméri, hogy milyen szakmai, módszertani tudásra van szüksége az intézménynek. Az Éves beszámoló szempontjai illeszkednek az intézményi önértékelési rendszerhez, megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.

14.1.A pedagógiai munka dokumentációi

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

14.1.1. Éves terv

A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára és az intézmény pedagógiai programjára épül. Célja áttekintést adni a pedagógusnak egy-egy tevékenységhez kapcsolódva az adott csoportban zajló egész éves nevelési-oktatási folyamatáról. Az éves terv tartalmazza a csoport megnevezését, a foglalkozások számát és felosztását témakörönként. Az éves tervet a pedagógus év közben a tapasztalataival, megjegyzéseivel egészítheti ki.

14.1.2. Tematikus terv

A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely az Óvodai nevelés országos alapprogramjára, az adott műveltségi területhez és tevékenységhez kapcsolódva, az intézmény pedagógiai programjára és a pedagógus által készített éves tervre épül. Célja, hogy áttekintést

adjon egy adott csoportban egy konkrét témakörnek a tanulási-tanítási folyamatáról. A tematikus terv részletesebb, mint az éves terv, tartalmazhatja a csoport megnevezésén, a foglalkozások számán és felosztásán, a foglalkozásokhoz rendelt didaktikai feladatokon, a fejlesztendő készségeken és képességeken, valamint a kapcsolódó ismereteken túl az alkalmazott főbb módszerek, szervezési módok és tanítási eszközök megnevezését is.

14.1.3. Tevékenységterv

A pedagógus által készített tervezési dokumentum, amely rögzíti a foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, a foglalkozás felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és szervezési módokat, valamint az eszközöket. A foglalkozásterv tartalmazhatja a gyermeki és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit is.

14.2.Csoportszintű pedagógiai dokumentumok:

14.2.1. Csoportnapló

Az óvodai csoportnapló az óvoda Pedagógiai Programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait és pedagógiai munkát segítőit, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, a főigazgató aláírását, az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a Pedagógiai Program nevét. Az óvodai csoportnapló tartalmazza, a gyermekek nevét és óvodai jelét, a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három- négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak, a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét, a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket, a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti és napi bontásban. Az éves tematikus terv anyagát, a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az adott nevelési évre vonatkozóan a következő bontásban: vers és mese, ének-zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás, a külső világ megismerése (környezetismeret, matematika). Az értékeléseket, a megvalósítás reflexióját. A gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda Pedagógiai Programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit. A szervezési feladatokat, határidőket, a felelősök neveit. A tervezett programokat és azok időpontjait, a felelősök neveit. Az ünnepek, események konkretizálását, a felelősök neveit. Tartalmazza a hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, szempontrendszerét, időpontját, eredményét, a látogató nevét és beosztását. Tartalmazza még a gyermekcsoport életéről szóló feljegyzéseket. A csoportra vonatkozó szokás-, és szabály rendszert. A baleset-megelőzés szabályait. A fejlődésmérés eredményeit egyéni és csoportos kimutatásban. Szülői nyilatkozatokat.

14.2.2. Felvételi és mulasztási napló

Időkerete: naponta, A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését. Tartalmazza a gyermek naplóbeli sorszámát, oktatási azonosító számát, nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét, anyja születéskori nevét, apja vagy törvényes képviselője nevét, a felvétel időpontját , az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését, a megjegyzés rovatot, melyben az SNI gyermekek esetében fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját. A megjegyzés rovatba kell feltüntetni még az óvodai elhelyezés megszűnését is.

14.2.3. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követő dokumentáció (Fejlődési napló) a gyermekek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. A gyermekek fejlődését nyomon követő általunk használt kötelező dokumentum összhangban van az Óvodai nevelés országos alapprogramjával, valamint a 20/2012.(VIII.31.), és az azt módosító 22/2013.(III.22.) EMMI rendelettel. (1 számú melléklet)
A fejlődési napló tartalmazza:

- a gyermekre, családra vonatkozó adatok, információk (anamnézis),
- családi beszélgetések (a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések, családlátogatások, fogadóórák),
- a gyermek fejlődésének mutatóit (testi, szociális, értelmi, beszéd, érzelmi fejlettség,), valamint az óvoda Pedagógiai Programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket. A gyermek egyéni fejlesztését végző óvodapedagógus intézkedéseit, megállapításokat, javaslatokat, szakértői véleményeket, szülők tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket,
- egyéni fejlesztései tervet és értékelését és annak mellékleteit (DIFER mérés eredménye, rajzvizsgálat, szakértői vélemények, külső mérések).

Minden 5 éves gyermek részt vesz az óvoda-iskola átmenetet támogató diagnosztikus fejlődésvizsgáló mérésen, amely segítségével képet kapunk a gyermek aktuális fejlettségéről. A módszer tesztek segítségével a következőket méri:

- az írásmozgás-koordináció fejlettségét, amely az íráskészség elsajátításának előfeltétele;
- a beszédhanghallást, amelynek fejlettsége az olvasási készséget határozza meg;
- a relációszókincs fejlettségét, amely a nyelvi információk vételéhez szükséges,

- a matematika tanulásához elengedhetetlen elemi számolási készséget;
- a tapasztalati következtetést és a tapasztalati összefüggés-kezelést, mely a kritikus tanulás feltétele;
- beilleszkedéshez, együttéléshez szükséges elemi szociális készségek szintjét.

A DIFER tesztek során nem csupán a feladatok megoldását értékeljük, hanem meghatározott szempontok szerint figyeljük meg a gyermekek viselkedését, magatartását is.

Feladatunk:

- A Csoportnapló, Felvételi – és mulasztási napló, Fejlődési napló vezetése, szükség szerint Egyéni fejlesztési terv készítése
- A fenti dokumentumok naprakész vezetése és a dokumentálás egymás közötti megosztása, a délelőttös óvodapedagógus irányítása mellett
- A napirend és a heti rend összeállítása és egyeztetése, illetve összehangolása
- Rugalmas napirend mellett párhuzamos tevékenységek lehetőségének biztosítása
- Éves tematikus terv készítése és év végi értékelése
- Heti tematikus terv készítése és értékelése
- Nevelés tervezése és értékelése és a nevelőmunka éves értékelése
- Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (Fejlődési napló) vezetése évente 2 alkalommal
- DIFER mérés elvégzése
- A mérési eredmények elemzése, rögzítése a csoportnaplóban
- A DIFER index összevetése az országos átlaggal és a norma értékkel
- A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és javaslattétel a fejlődés elősegítéséhez szükséges fejlesztési feladatokról
- Egyéni fejlesztési terv készítése
- Éves beszámoló előkészítéseként a csoport beszámoló készítése az éves munkaterv szerinti feladatok megvalósításáról

15. Az óvoda pedagógiai munkájának tervezése, ellenőrzése és értékeléseket

Cél: A visszacsatolás: a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás, vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása.
Feladat:

- A dokumentáció ellenőrzése
- A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése
- A gyermekek fejlettségi szintjének elemzése, értékelése
- A Pedagógiai Program megvalósulásának vizsgálata

A pedagógiai folyamat tervezésének szempontjai:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában és az óvoda pedagógiai programjában megfogalmazott tartalmi és intézményi belső elvárások, valamint a gyermekek és csoportok fejlesztési céljának figyelembevétele.
- A gyermekek optimális fejlődését elősegítő, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz igazodó, differenciált nevelési-tanulási-tanítási folyamat tervezése.
- Az adott pedagógiai céloknak megfelelő stratégiák, folyamatok, munkaformák, módszerek, eszközök tervezése.
- Tervező tevékenységében a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre kihasználása.
- A szabad játékhoz, cselekvéshez kötött ismeretszerzések és egyéb tevékenységeken kívüli ismeret- és tapasztalatszerzési lehetőségek a nevelési/tanulási folyamatba illesztése.
- Tervekben szerepet kap a gyermekek motiválása, motivációjuk fejlesztése.
- A csoportok, gyermekek értékelési módszereinek, eszközeinek tervezése.

Az intézményi szintű ellenőrzésért a főigazgató a felelős. Az főigazgató mellett a főigazgató helyettes, valamint a belső ellenőrzési munkacsoport.

15.1.A dokumentáció ellenőrzése

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének, értékelésének adminisztrációs alapját az óvoda dokumentumai képezik:

- Helyi pedagógiai program
- SZMSZ
- Éves munkaterv
- Csoportnapló
- Fejlődési napló
- Felvételi és mulasztási napló

15.2 A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről rendelkezik a külső ellenőrzési, értékelési rendszer végrehajtásának jogszabályi hátteréről, lefolytatásának eljárásrendjéről. A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet részletesen tartalmazza a pedagógiai-szakmai ellenőrzés szabályait, és rendelkezik az ellenőrzés részeként végezendő intézményi teljesítményértékelésről is.
A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (a továbbiakban: Púétv.) 98. § (3), 160.§ (7) bekezdéseinek rendelkezése alapján 2024. szeptember 1-jén megindul a pedagógusok teljesítményértékelési rendszere (a továbbiakban általában: TÉR), amely számos feladatot jelent az óvodák igazgatói, fenntartói és az óvodapedagógusok számára. A teljesítményértékelési rendszerrel kapcsolatos részletes rendelkezéseket tartalmaz a 18/2024. (IV.4.) BM rendelet (a továbbiakban: TÉR rend.), valamint a 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet.

A pedagógiai-szakmai ellenőrzés célja:
Az óvodapedagógusok, főigazgatók és intézmények pedagógiai-szakmai munkájának fejlesztése a köznevelés minőségének javítása érdekében.

A pedagógiai-szakmai ellenőrzés területei:

- pedagógusok
- főigazgatók
- intézmények

A pedagógiai-szakmai ellenőrzés módszerei, eszközei:

- Dokumentum elemzés
- A gyermekekről készült dokumentumok vizsgálata
- Tárgyi és személyi feltételek áttekintése
- Közvetlen megfigyelések
- Interjúk
- Beszélgetések
- Kérdőívek

A pedagógiai munkánk során, az egymáshoz kapcsolódó értékelési elemeket (önértékelés, tanfelügyelet, pedagógusminősítés) és a kézikönyvekben foglalt szabályozást tekintjük magunkra nézve kötelezőnek.

15.3 A gyermekek fejlettségi szintjének elemzése, értékelése

Cél: a nevelő, fejlesztő folyamat szakszerű ellenőrzése és értékelése az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig.

A mérés, értékelés segítségével kapunk visszajelzéseket a gyermekek előrehaladásáról, nevelőmunkánk eredményességéről, az esetleges hiányosságokról. Az értékelésnem csupán tényfeltáró tevékenységet jelent, hanem olyan eszköz, amely folyamatokat, változásokat indukálhat mind az egyénben, mind a szervezetben. A tények minél objektívebbek, annál alkalmasabbak munkánk folyamatos javítására. A mérés azt szolgálja, hogy a pillanatnyi állapotnak megfelelően kijelölhessük a fejlesztés fő irányvonalait. A megismételt vizsgálat eredményéből vonhatjuk le azt a következtetést, hogy az elmúlt időszakhoz képest a gyermekek neveltségi, fejlettségi szintjében milyen változás következett be. Az értékelésnél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a személyiségfejlődésben különbségek vannak az egyes gyermekek között. Ahhoz, hogy objektív tényekhez jussunk, az óvodában is szükség van olyan eszközökre, módszerekre, melyek által számszerűsíthető adatokat kapunk. Az óvodai nevelőmunka eredményessége szempontjából fontos, hogy pontos ismeretekkel rendelkezzünk a gyermekek fejlettségét, készségét, képességét illetően.

A programhoz kapcsolódó mérőeszközök

Helyi programunkban meghatároztuk a sikerkritériumokat –a fejlődés várható jellemzőit az óvodáskor végére.
A gyermekek fejlettségi szintjét a nevelőtestület által jóváhagyott, „A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció”-ban rögzítjük.
Kiscsoportban megfigyelést végzünk.
Középső csoportban, ha az óvodapedagógus szükségesnek látja, többféle mérési módszer közül választhat (pl.: rövid DIFER, ill. egyénileg összeállított mérési anyag szerint).
Nagycsoport elején a Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye végzi a gyerekek szűrését (MSSST-szűrőeljárással), ill. szükség esetén iskolaérettségi vizsgálatát. Ezt kiegészítendő az óvodapedagógus is végez méréseket, az általa használt mérőeszközzel. (DIFER)
A mérés során keletkezett eredmények dokumentálásra kerülnek. Az óvodában javasolt mérési módszer a megfigyelés. A mérések a gyermeki személyiség fejlődésének minden területét felölelik. Az óvodapedagógus feladata, hogy a helyi mérési rend alapján a megfigyelés eredményeit rögzítse, annak eredményéről a szülőket félévenként tájékoztassa (tankötelesek esetén szülői kérésre írásban is). A gyermekekről történő megfigyelések, mérések eredményeinek ismeretében az óvodapedagógusok támaszt nyújtanak a részképesség-gyengeségekkel küzdő, valamint hátrányos-halmozottan hátrányos helyzetű, SNI gyermekek részére egyéni, ill. kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében. Az egyéni fejlesztési terveket a fejlődési naplóban rögzítjük.

Megfigyeléseinket, gyermekek fejlődését folyamatosan rögzítjük a „A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció”-ban az óvodába lépéstől az iskola elkezdéséig. Amennyiben a gyermek szakszolgálat által készített szakvéleménnyel is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a dossziéba.

A gyermekek utánkövetését az iskolában is folytatjuk, ennek különböző formái vannak: első osztályosok meglátogatása, iskolai programok látogatása (tankötelesek, óvodapedagógusok), tanítók és óvodapedagógusok neveléssel foglalkozó közös fórumai. A nevelési folyamatok ellenőrzése, értékelése erősíti a nevelőközösség pedagógiai munkáját. A pedagógiai gyakorlatot segítjük és fejlesztjük az ellenőrzésekkel és értékelésekkel.

15.4 A Pedagógiai Program megvalósulásának vizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestületünk folyamatosan vizsgálja. A közösen készített pedagógiai programunk összehangolt működése, folyamatos elemzést, értékelést kíván, ezért a nevelési év végén az eredmények összegzésében végezzük az esetleges módosításokat, javításokat.

Ez lehet:

- jogszabályi változás,
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás,
- sikeres innováció eredményeinek beépítése esetén,
- a külső szakmai ellenőrzések eredményeinek beépítése esetén,
- szervezeti átalakítás esetén,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol

15.5. OviKRÉTA

Az óvodai pedagógiai program az óvoda nevelési céljait, feladatait és a megvalósításukhoz szükséges módszereket tartalmazza. Az oviKRÉTA egy olyan szoftver, amely az óvodák adminisztratív feladatait támogatja, beleértve a gyermekekkel és alkalmazottakkal kapcsolatos adatkezelést.

Az oviKRÉTA szoftver célja, hogy az óvodák adminisztratív terheit csökkentse, és egy helyen kezelje a gyermekekkel és az alkalmazottakkal kapcsolatos információkat. A szoftver webes felületen keresztül érhető el, és biztonságos adattárolást és adatmentést biztosít.

Az oviKRÉTA szoftver a következő funkciókat kínálja:

- **Gyermekekkel kapcsolatos adatok kezelése:** Beíratás, csoportba sorolás, egészségügyi adatok, hiányzások, stb.
- **Alkalmazottak adatai:** Személyes adatok, munkarend, szabadságok, képzések
- **Pedagógiai dokumentáció:** Csoportnapló, tervezés, értékelés, megfigyelések
- **Kommunikáció:** Szülőkkel való kapcsolattartás, üzenetek küldése, értesítések

- **Statisztikák és jelentések:** A szoftver segítségével statisztikák készíthetők a gyermekek létszámáról, hiányzásairól, stb.

Az óvodai pedagógiai program az oviKRÉTA szoftverrel együtt egy átfogó rendszert alkot, amely az óvodai nevelési folyamat minden területét lefedi.

16. Jogszabályi háttér és felhasznált irodalom

16.1. Jogszabályi háttér

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magában foglalva a hazai és helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.) és az 1993. évi LXXIX. Közoktatási törvényt, valamint annak módosításait.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2012. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 23/2012. (63§ (1)-(4)bek.) EMMI rendelete az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérésére
- 17/2012. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII. 13.) Korm. rendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendeletet módosítja

- 1357/2011. (X. 28.) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

16.2. Felhasznált irodalom

1. Az óvodai Nevelés Programja Budapest 1989.
2. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja Budapest 1996.
3. Fábián Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program Miskolc 1996.
4. Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról Budapest 1993. 08. 03.
5. Az 1996. évi LXII. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról Budapest 1996. 07. 23.
6. Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan? Budapest 1997
7. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltételrendszere, Budapest 1997.
8. Dr. Kovács György: Az óvodapedagógia, Budapest 1997.
9. Az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Korm. rendelet
10. Óvodai nevelés kompetencia terület-Elméleti alapvetések
11. Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Szerzők: Antalné Szabó Ágnes, Hámori Veronika, Kimmel Magdolna, Kotschy Beáta, Móri Árpádné, Szőke-Milinte Enikő, Wölfling Zsuzsanna – 2015. 10. 07.
12. http://www.oktatas.hu/
13. http://net.jogtar.hu/

17. Érvényességi rendelkezések

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: 2020. szeptember 01.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának ideje: 2023. augusztus 31-ig

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának ideje: 2024. augusztus 31-ig

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának ideje: 2025. augusztus 31-ig

Csigabiga Óvoda és Bölcsőde
Óvodai Intézményegység
Pedagógiai Program

Az egységes pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

1.
A Pedagógiai Programot az intézményi szülői közösség 2025. augusztus hó 27. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Üllés, 2025.08.27. .....

az intézményi szülői szervezet elnöke

2.

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2025. augusztus hó 27. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt:. Üllés, 2025.08.27. .....

Csigabiga Óvoda és Bölcsőde
6764 Üllés, Dorozsmai út 10.

Főigazgató